Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

29.3.2022

Elinvoima-
selvityksen
alue

Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

Tämä työ kokoaa ja hahmottaa Iisalmen keskustan kehittämisen tulevaisuutta. Työ asettaa suunnan alueen sisällölliselle ja maankäytölliselle kehittämiselle, luoden alueelle tunnistettavan ja Iisalmen kaupungin strategioita tukevan identiteetin. Työ hahmottaa kehitettävän alueen vahvuudet ja halutun päämäärän sekä askelmerkit alueen päämäärätietoisen kehittämisen tueksi.

Tervetuloa tutustumaan tulevaisuuden Iisalmen keskustaan!

Tilaaja: Terho Savolainen, Iisalmen kaupunki

Ohjausryhmä:
Terho Savolainen, elinkeinojohtaja, Iisalmen kaupunki
Heli Pironetti, yritysasiantuntija, Iisalmen kaupunki
Teemu Juntunen, Pohjois-Savon liitto
Mikko Kauppinen, toimitusjohtaja, Petterinkulma Kiinteistö Oy
Petri Kortelainen, Kiinteistövälitys Kortelainen Oy
Joona Kuosmanen, jOOQ/Iisalmen Kisakellari Oy
Jouko Kuosmanen, Iisalmen Liikekeskus Oy
Jyrki Könttä, kaupungininsinööri, Iisalmen kaupunki
Mervi Narinen, Iiden Ry
Arja Raatikainen, Iisalmen keskusapteekki / Iisalmen yrittäjät

Tekijät:
Kimmo Vähäjylkkä, Sweco Infra & Rail Oy, elinkeinojen kehityksen ja vuorovaikutuksen asiantuntija
Aleksi Rastas, MUUAN Oy, arkkitehti SAFA, kaupunkisuunnittelu ja aluebrändäys
Olli Metso, MUUAN Oy, arkkitehti SAFA, kaupunkisuunnittelu ja aluebrändäys
Alice Mattila, MUUAN Oy, palvelumuotoilu
Oskari Lumikari, MUUAN Oy, avustavat suunnittelutehtävät
Anna-Maria Latosaari, Sweco Infra & Rail Oy, aluekehittämisen asiantuntija
Saara Pölkki, Sweco Infra & Rail Oy, liikenteen asiantuntija
Filemon Wolfram, Sweco Infra & Rail Oy, vuorovaikutuksen asiantuntija

Analyysivaiheessa haastatellut henkilöt:
Pia Hortling, Olvi Oyj
Pirjo Kaisanlahti, Iisalmen kaupunki
Hannele Kelavuori, Iisalmen kaupunki
Joona Kuosmanen, jOOQ
Jouko Kuosmanen, Iisalmen Liikekeskus Oy
Jukka Mäkinen, Ylä-Savon LVI-palvelu Oy
Mervi Narinen, Iiden ry
Olli-Matti Nuutinen, Jeesi Henkilöstöpalvelut Oy
Mikko Paananen, Ylä-Savon Osuuspankki
Ville Puustinen, Osuuskauppa PeeÄssä
Kari Riihola, K & R Riihola Oy
Terho Savolainen, Iisalmen kaupunki
Juha Vidgrén, Ponsse Oyj

Työpajaan osallistuneet henkilöt:
Pirjo Kaisanlahti, Iisalmen kaupunki
Mikko Kauppinen, Petterinkulma Kiinteistö Oy
Petri Kortelainen, Kiinteistövälitys Kortelainen Oy LKV
Joona Kuosmanen, Iisalmen Liikekeskus Oy
Jouko Kuosmanen, Iisalmen Liikekeskus Oy
Jyrki Könttä, Iisalmen kaupunki
Anna-Maria Latosaari, Sweco Infra & Rail Oy
Olli Metso, MUUAN Oy
Katariina Moilanen, Iisalmen kaupunki
Jukka Mäkinen, Ylä-Savon Lvi-Palvelu Oy
Mervi Narinen, Iiden ry
Sari Niemi, Iisalmen kaupunki
Olli-Matti Nuutinen, Jeesi Henkilöstöpalvelut Oy
Mikko Paananen, Ylä-Savon Osuuspankki
Heli Pironetti, Iisalmen kaupunki
Arja Raatikainen, Iisalmen keskusapteekki / Iisalmen yrittäjät
Jarmo Ronkainen, Iisalmen kaupunki
Terho Savolainen, Iisalmen kaupunki
Juha Vidgrén, Ponsse Oyj

Työ valmistunut: 29.3.2022

Kuvalähteet: Tekijäryhmä tai kuvapankit CC-lisenssin nojalla, ellei toisin mainittu. Käytetyt kuvapankit: Unsplash, Pixabay, Pexels, Nounproject.

P
1 h
8 - 17
(8 - 14)
P
1 h
8 - 17
(8 - 14)

Sisällys

01 Johdanto

02 Analyysi

03 Konsepti

04 Toimintasuunnitelma

1 Johdanto

Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

Johdanto

Iisalmen keskustasta kiinnostava ensivaikutelman paikka

Tämä työ luo pohjaa Iisalmen keskustan elinvoimaisuuden päämäärälliselle kehittämiselle. Selvitys kuvastaa Iisalmen keskusta-alueen nykytilaa ja potentiaalia, luo kehittämiskonseptin avulla näkymiä tuleviin mahdollisuuksiin elinvoiman kehittämisessä ja listaa tarvittavia toimenpiteitä päämääriin pääsemiseksi. Työ koostuu analyysistä, konseptista ja toimintasuunnitelmasta.

Elinvoimaisuus on kaupungin identiteetin, paikallisen osaamiseen, toimintakulttuurin ja rakennetun ympäristön muodostama kokonaisuus. Rakennettu ympäristö tarjoaa mahdollisuuksia näkyvään kehittämiseen kaupunkiympäristöä viihtyistäen ja toiminnan paikkoja tarjoten. Kaupunkikehitys houkuttelee uusiin investointimahdollisuuksiin sekä kaupungin sisällä että sen ulkopuolelta. Rakennetun ympäristön kehittämistä ohjaa kaupungin, sen asukkaiden ja yrittäjien välinen toimintakulttuuri. Yhteinen halu kehittää toimintatapoja vaatii hyvää kommunikaatiota, yhteistä arvopohjaa ja luottamusta. Tärkeässä roolissa on paikallinen ylpeys omasta identiteetistä. Paikallisuus ja omaleimaisuus ovat valttikortteja elinkeinoelämän lisäksi matkailulle.

Keskeisenä tekijänä koko Ylä-Savon seudulla on se, millaisena vaihtoehtona kaupunki näyttäytyy nuorille. Suurissa elämänvaihessa luottamus oman alueen tarjoamiin mahdollisuuksin niin pois- kuin paluumuuton aikana on tärkeä. Asuminen onkin merkittävin yksittäinen tekijä keskustan elinvoimaisuuden takaamisessa.

Työprosessi ja vuorovaikutteisuus

Analyysivaiheessa suunnittelija on perehtynyt suunnittelualueeseen sekä sen ominaisuuksiin muun muassa maastokäynnin, kaupungilta saatujen lähtötietojen, havaintojen ja ulkopuolisen asiantuntijanäkemyksen avulla. Analyysissä on tutkittu keskusta-alueen nykytilaa eri identiteettien kautta, kuultu paikallisten toimijoiden näkemyksiä kehittämisessä työpajan ja syvähaastatteluiden avulla ja rinnastettu kehitystä yleisiin megatrendeihin.

Analyysin pohjalta on muodostettu suunnittelua ohjaavat kehittämisen tavoitteet, suunnitteluajurit. Konseptivaiheessa esitetään elinvoimaisuuden kehittämisen kokonaiskonsepti. Konsepti esitellään teemojen kautta tarkastellen osakonsepteissa. Konsepti huomioi torin ja sen lähialueet, ja painottaa iisalmelaisen omaleimaisuuden ja paikallisuuden näkymistä niin katuympäristössä, kaupunkikulttuurissa kuin liike-elämässäkin. Konseptia on kehitetty osallistavan työpajan ja kuntalaiskyselyn kommenttien avulla.

Toimintasuunnitelmassa kuvataan osakonsepteittain toimenpiteitä haluttujen päämäärien vaiheittaiseen kehittämiseen.

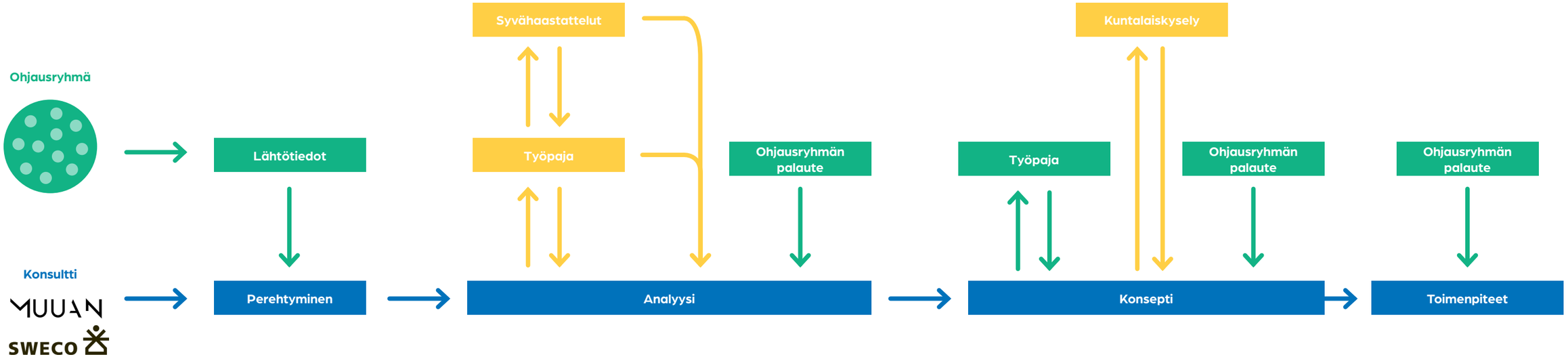

Kaavio 1. Prosessikaavio, työn kulku.

2

Analyysi

Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

2.1 Nykytilanne

Keskeinen sijainti

Selvitystyön kohteena oleva suunnittelualue sijaitsee Iisalmen ydinkeskustassa, jota rajaavat vesistöt Porovesi ja Paloisjärvi. Toimeksiannossa suunnittelualue on rajattu toriin ja toria vierustaviin kortteleihin. Elinvoimaa tarkastellaan teemakohtaisesti osin myös laajemmallakin alueella.

Sijainti on toiminnallisesti keskeinen. Alueen nykyinen kaupunkirakenteellinen ja -kuvallinen identiteetti nojaa vahvasti linja-autoaseman, kauppahallin, torin sekä asioinnin näkökulmasta vilkkaan Louhenkadun toimintoihin.

Alueen ehdoton vahvuus on sen sijainti kaupunkirakenteessa. Se sijaitsee pääreitin, Pohjolakadun varrella, joka muodostaa alueen liikenteellisen solmukohdan kohdatessaan Kauppakadun ja Savonkadun. Vilkasliikenteinen Virransilta rantatörmineen on yksi alueen maamerkeistä. Länsi-itäsuunnaassa alue on yhdistävä linkki rautatieaseman ja sataman välillä. Tori ja sen ympäröivät korttelit määrittelevät muutaman korttelin kokoisen kaupallisen kivijalkakeskustan.

Liikenteellinen solmukohta ja suuret liikennemäärät aiheuttavat myös haasteita alueella. Paikoitellen kuusikaistainen Pohjolankatu, upeista koivuriveistään huolimatta luo fyysisen estevaikutuksen lisäksi myös henkiset rajat kaupalliselle keskustalle. Rautatieasema tuntuu olevan kaukana torilta. Linja-autot, laajat maanpäälliset pysäköintialueet sekä liikenteestä syntyvä häly eivät kannusta viettämään alueella tällä hetkellä aikaa. Alueen itäpuoli onkin nykyiseltä luonteeltaan ennemminkin liikenteellinen läpivirtauspaikka kuin osa keskustan viihtyisiä ajanvieton ja oleskelun paikkoja. Pohjolankadun ohikulkuliikenne vie elinvoimaa keskustasta kaupallisille satelliittialueille (Prisma/Citymarket). Isossa kuvassa myös Kuopio-Kajaani/Oulu -tie vie myös elinvoimaa ohi Iisalmen.

Vaikka alueen sijainti on keskeinen, henkisesti etäisyydet toiminnallisesti kiinnostavien paikkojen välillä ovat todellisuutta pidemmät. Henkisiä etäisyyksiä kasvattavat monikaistainen ja vilkasliikenteinen Pohjolankatu, kontrasti kaupunkitilojen toiminnallisessa luonteessa, alueen vähäinen asukasmäärä, rauhallisten ja viihtyisien kaupunkitilojen vähäisyys.

Kaupunkikuva:
Kaupunkikuvallisesti aluetta määrittelee toriaukio ja kivijalkojen kaupalliset toiminnot. Pohjolankatu muodostaa aluetta pohjois-eteläsuunnassa halkovan liikenteellisesti vilkkaan akselin.

Etelästä, Virransiltaa pitkin saavuttaessa, matalasti rakennetun suunnittelualueen siluetiksi piirtyy rinteillä kohoavat rakennusmassat ja kirkon torni. Aluetta onkin kuvattu aikaisemmissa selvityksissä "kaupunkilaaksoksi". Torin ja linja-autoaseman kortteli sekä viereinen raatihuoneen alue muodostavat laajan avoimen kaupunkitilan. Laaja avoin alue perustuu Iisalmen alkuperäiseen asemakaavaan. Matala rakennuskanta korostaa suurtaa toriaukiota.

Alueella sijaitsee vanhoja historiallisia merkkirakennuksia, kuten vuonna 1899 valmistunut Raatihuone sekä vuonna vuonna 1926 valmistunut kauppahalli.

Kohderyhmät:
Alueen nykyiset pääkohderyhmät muodostuvat alueen kautta kulkevista sekä paikallisista että kauempaa saapuvista matkustajista, alueella työssäkäyvistä sekä alueella asuvista henkilöistä. Viihtymispaikkana torin nykyinen vetovoima rajoittuu tapahtuma-aikaiseen käyttöön sekä jäätelökioskin ja Toripaviljongin asiakkaisiin.

Asuminen:
Asuinrakentamista on suunnittelualueella verrattain vähän, sillä kiinteistöt ovat pääosin eri liiketoimintojen käytössä. Alueen länsireunalla, Riistakadulla, on vuonna 2020 valmistunut Vetrean palveluasumisen yksikkö ja rakennuksen ylimmässä kerroksessa Petterinkulman vuokra-asuntoja. Viimeisten vuosien aikana alueen läheisyyteen, Luuniemelle sekä Paloisvirran eteläpuolelle on valmistunut useita asuinrakennuksia. Uusien asuntojen valmistuminen keskusta-alueella pitää keskusta-aluetta asuttuna.

Konsulttitoimisto MDI:n väestönkehitystä kuvaavissa skenaarioissa ydinkeskustan alueella väkiluku kasvaa maltillisesti (+2,7%) tai reippaasti (+16,1). Skenaarioissa suurin positiivinen muutos kohdistuu +65-vuotiaisiin.

Joukkoliikenne:
Suunnittelualue on Iisalmen merkittävä saapumis- ja kohtaamispaikka. Lähi-ja kaukoliikenteen bussit ajavat torilla sijaitsevan linja-autoaseman kautta, jossa sijaitsee myös taksiasema. Rautatieasemalle on torilta 700 metriä ja satamaan 400m. Kuopion lentoasema sijaitsee tunnin ajomatkan päässä Iisalmen torilta. Alueella on runsaasti maanpäällisiä pysäköintialueita.

Jalankulku ja pyöräily:
Pyöräily-ympäristönä torin alue on haasteellinen. Kävely-ympäristönä alue on osin hajanainen, koska liikenne katkaisee kulkua ja linja-autojen sekä henkilöautojen pysäköintialueet vievät tilaa – alue on siis kaikkiaan pitkälti ajoneuvoliikenteelle varattua. Kevyen liikenteen näkökulmasta alue on jäsentymätöntä ja sen turvallisuudessa on kehitettävää.

Pohjolankadulla puurivien suuntainen liikkumisympäristö katkeaa; suojatiet ovat väärissä paikoissa ja on menty moottoriajoneuvot edellä suunnittelussa – reitit epäjatkuvia sekä kävellen että pyörällä.

Palvelut:
Alueella sijaitsee nykyisellään palveluita ja kaupallista toimintaa. Kuitenkin suuret päivättäistavarakaupat ja muut toiminnot houkuttelevat suuria asiakasvirtoja pois ydinkeskustan alueelta esimerkiksi Kankaan alueelle. Tämä on tavanomainen haaste monissa kaupungeissa. Keskustan vetovoima on osittain jäänyt suppeasti aukiolevien erikoiskauppojen varaan.

Iisalmen keskustassa on näkyvissä merkkejä keskusta-alueen hiljenemisestä. Ydinkeskustassa torin läheisyydessä muutamat yritykset ovat lopettaneet toimintansa ja jättäneet jälkeensä tyhjiä liiketiloja. Verkkokaupan helppous houkuttelee kuluttajia asioimaan verkossa kivijalkamyymälöiden sijaan, ja koronapandemia on vielä entisestään vauhdittanut ja vahvistanut tätä ilmiötä. Kaupungin elinvoimaisuudelle elävä ja vireä tori ja keskusta toimivine yrityksineen ja monipuolisine palveluineen ja tapahtumineen olisivat kuitenkin ensiarvoisen tärkeitä

2.1 Nykytilanne

Suunnittelualueen sijainti

S **Suunnittelualue**

Merkittävät liikunta- ja ulkoilualueet

1. Paloisvuori
2. Luuniemen juhlakenttä
3. Sankariniemen stadion
4. Kaupunginranta ja satamapuisto
5. Haukiniemi
6. Kankaan liikunta-alue ja hallit

Merkittävät kaupan alueet

1. Kaupallinen keskusta
2. Kodinkoneliikkeiden Kangas
   (Power, Gigantti, Tokmanni, Masku, JYSK, Musti&Mirri)
3. Pt-kaupan Parkatti
   (Prisma oheispalveluineen, Lidl, Asko, Sotka,
   Motonet, Kamux, Halpa-Halli)
4. Pt-kaupan ja erikoiskaupan Kiviranta
   (Citymarket, autokauppoja, rautakauppa)

Teollisen historian Iisalmi

1. Olvin tehdasalue ja panimomuseo

Merkittävät julkiset palvelut ja koulutuskeskittymät

1. Ylä-Savon ammattiopiston ja Savon Ammattiopiston yhteinen kampus
2. Aluesairaala
3. Kirkkopuisto: Kulttuurikeskus, Pyhän Ristin kirkko, Lyseo, Juhani Ahon koulu, Iisalmen ortodoksinen kirkko (profeetta Elian kirkko)
4. Poliisiasema
5. Savonia-ammattikorkeakoulun kampus

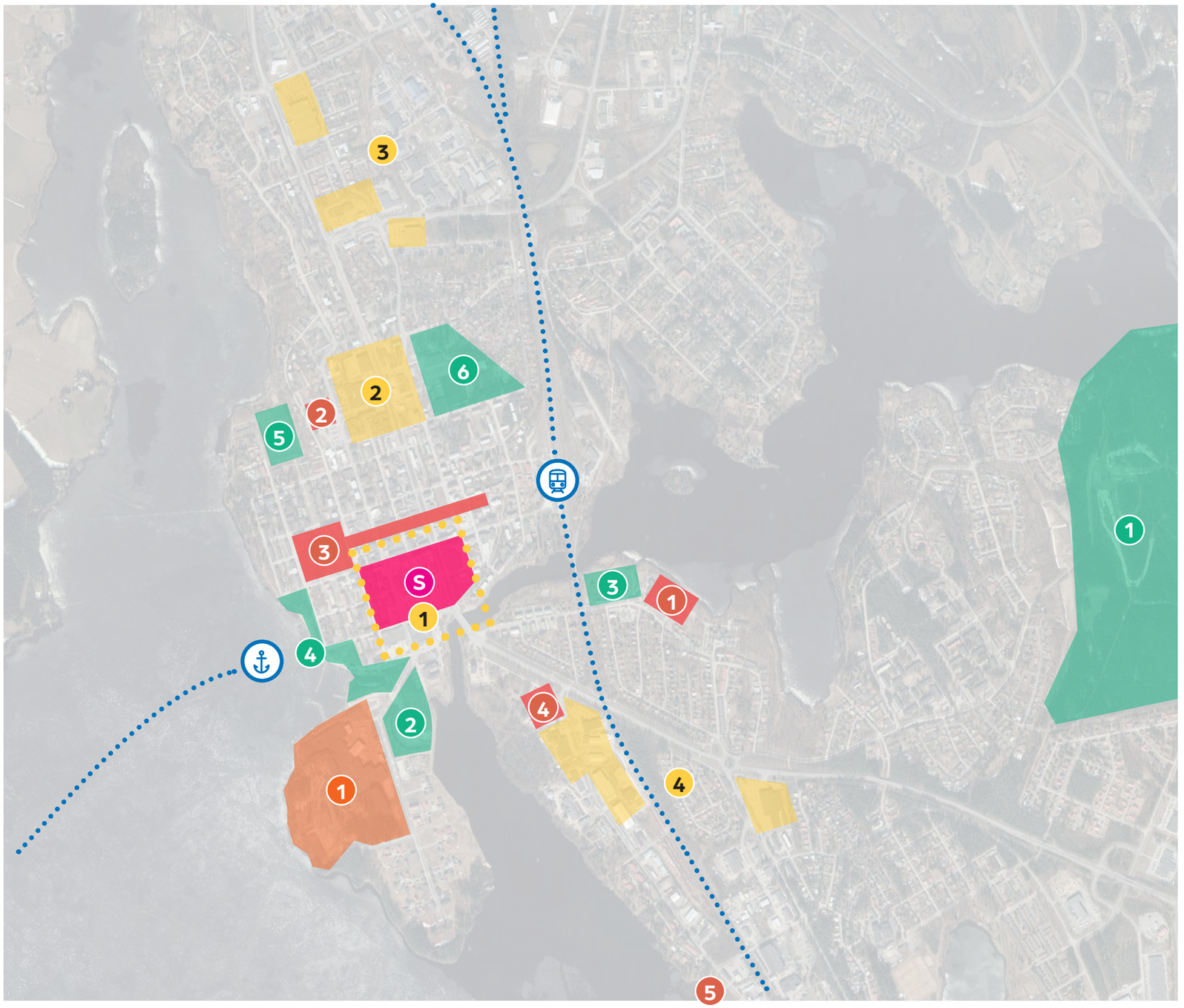

2.1 Nykytilanne

Rakennetun ympäristön identiteetti

- Suunnittelualue on ajallisesti kerroksellista ydinkeskustan keskeisintä ja historiallisesti kerroksellista ruutukaavaa-aluetta. Rakentamattomat sekä "takapihamaiset" aukot kaupunkirakenteessa rikkovat ruutukaavaa
- Torialue muodostaa merkittävän laajan alueen keskustassa
- Rakennushistoriallisesti merkittävien kohteiden runsas määrä luo ajallista ja tyylillistä kerrostumaa kaupunkikuvaan.
- Toriympäristö on merkittävä saapumisen paikka ja solmukohta.
- Nykyisissä asemakaavoissa keskustassa löytyy runsaasti rakentamispotentiaalia: alueella on rakentamattomia tontteja sekä potentiaalisia tontteja täydennysrakentamiselle.

Suunnittelualueen näkökulmasta kaupunkikuvallisesti tai historiallisesti tärkeät rakennukset

1. Kauppahalli (sr)
2. Siimeskulma
3. Raatihuone (sr)
4. Taikatalo (sr)
5. Entinen elokuvateatteri
6. Entinen HOP (sr)
7. Postitalo
8. Hotelli Koljonvirta / Rosso
9. Hotelli Golden Dome
10. Entinen KOP / R-kioskin talo

Kirkkoaukion rakennukset:
11. Pyhän Ristin kirkko
12. Kulttuurikeskus
13. Juhani Ahon koulu
14. Lyseo
15. Luma-keskus
16. Edvin Laineen koulu

(sr) = rakennukseen kohdistuu suojelumerkintä (merkinnän vahvuus, ks. voimassa olevat kaavat)

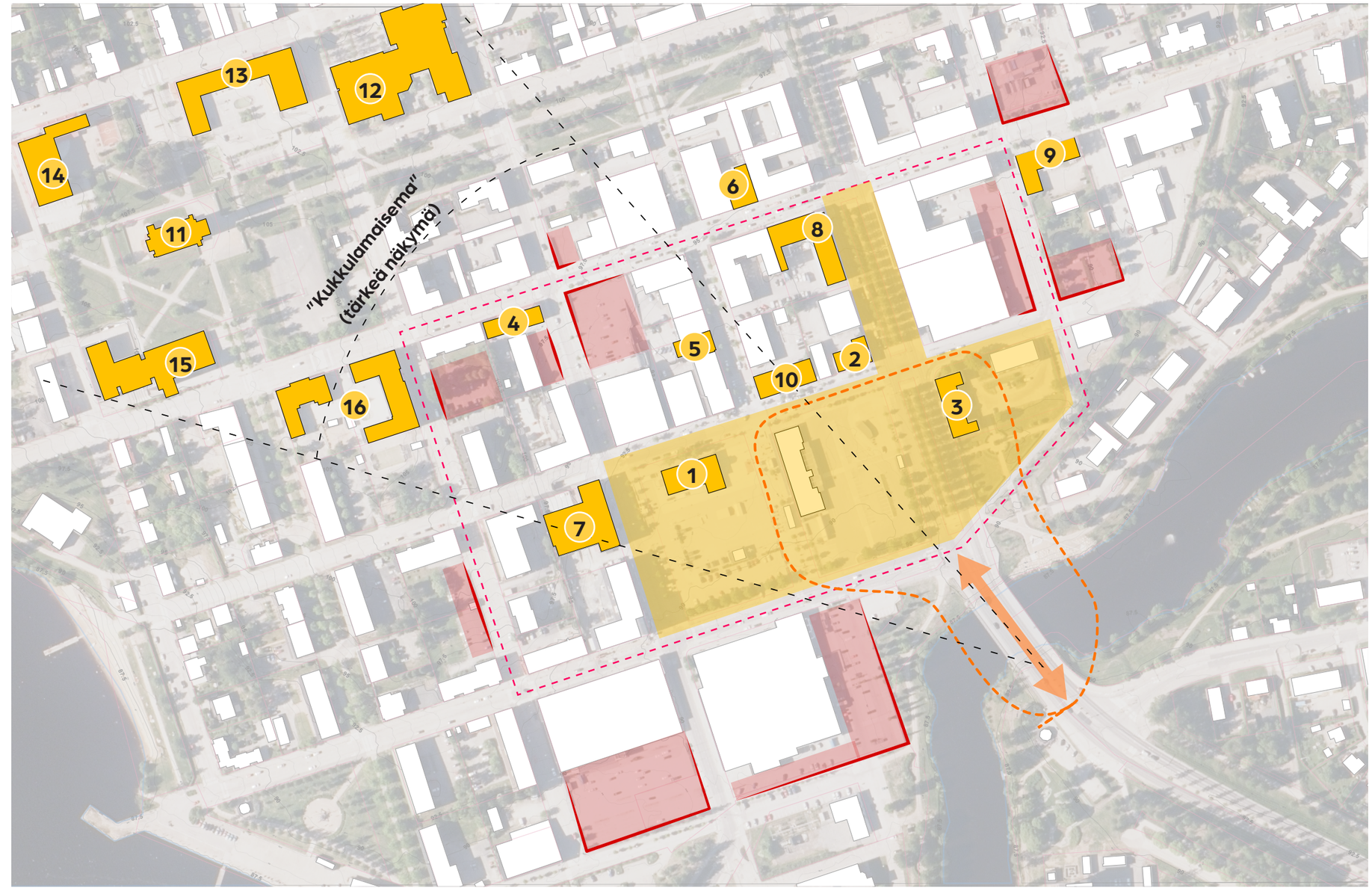

Saapumisen ensisijainen alue

Silta

Avoin ja jäsentymätön tila kaupunkirakenteessa (suunnittelualueella)

Rakentamaton ja/tai "takapihamainen" kaupunkirakennetta rajaava korttelin osa

Kaupunkikuvallisesti tai historiallisesti tärkeä rakennus

2.1 Nykytilanne

Viher- ja sinirakenteen identiteetti

- Suunnittelualue sijoittuu kukkulamaiseen painanteeseen - "Kaupunkilaaksoon"
- Suunnittelualuen maisemaa leimaavat ympäröivät vesistöt ja jyrkkäpiirteiset maastonmuodot. Porovesi ja Paloisjärvi kehystävät ydinkeskustaa. Viherympäristöt yhdistyvät osittain toisiinsa ja muodostavat verkostomaista rakennetta.
- Suunnittelualueen viherrakenne on nykytilassaan vähäistä. Sen muodostavat Pohjolankadun koivukuja sekä Louhenkadulla olevat ja torialuetta reunustavat puurivistöt.
- Tori ja nykyisen linja-autoaseman liikennöintipiha sekä Pohjolankatu ovat merkitty kulttuurihistoriallisesti arvokkaina viheralueina. Muita suunnittelualueen lähistöllä olevia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita viheralueita ovat Kirkkoaukio ja sen puistoakselit, Kaupunginranta sekä Satama.
- Keskusta-alueella erityisen viihtyisät viherympäristöt löytyvät vesistöjen ääreltä, joita ei kuitenkaan hyödynnetä kokonaisvaltaisesti.

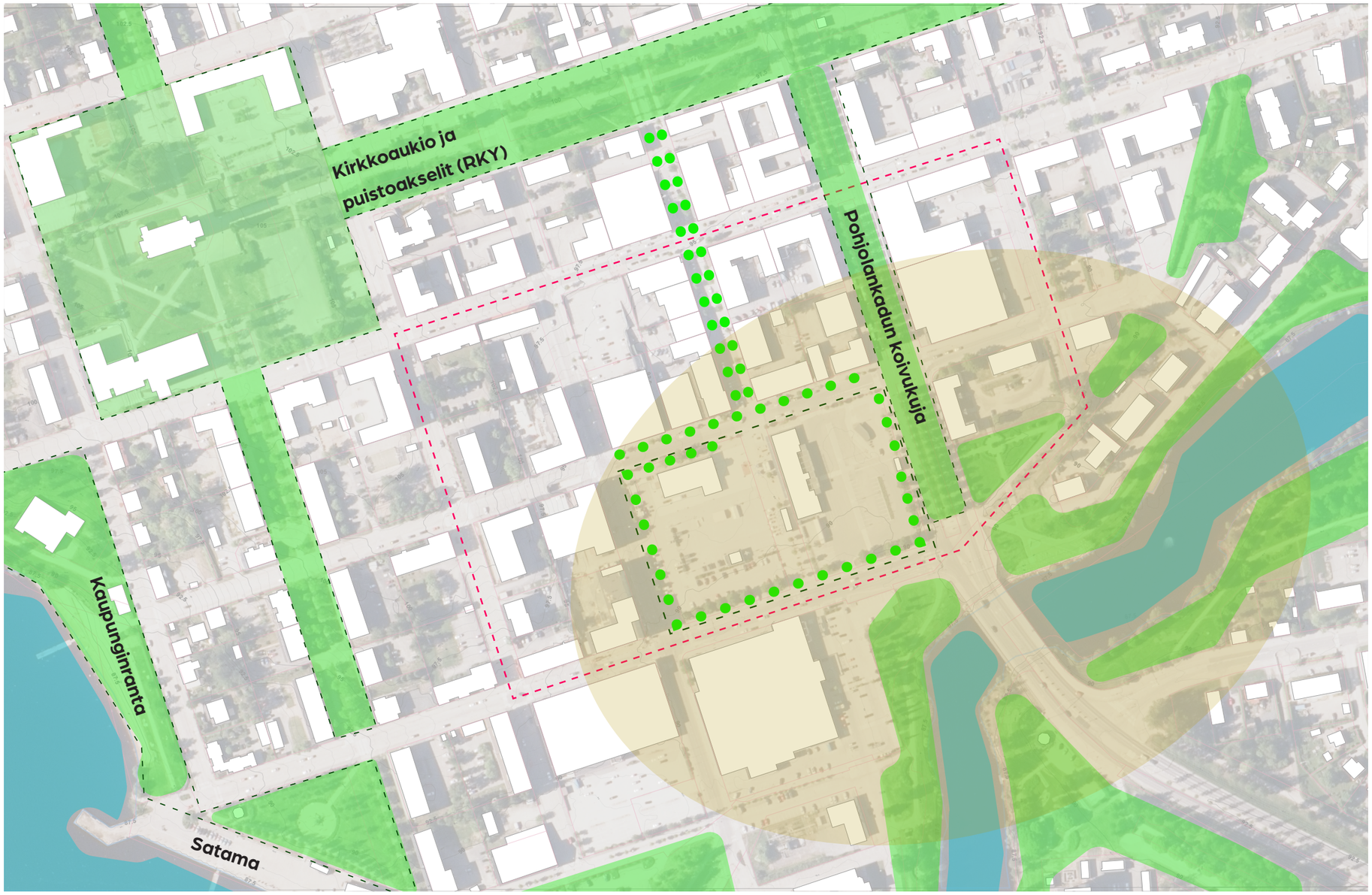

Kaupunkilaakso
(painanne Kukkulakaupungin maisemassa)

Kulttuurihistoriallisesti arvokas viheralue

Viheralue

Vesistö

2.1 Nykytilanne

Kovan infrastruktuurin identiteetti

- Tonttikohtainen maanpäällinen pysäköinti vie suuria aloja keskustakortteleiden sisäpihoista. Samaan aikaan pysäköintitilaa on todettu tarvitsevan lisää oikeille sijainneille *(ks. Syvähaastattelut)*

- Etelästä saavuttaessa ensimmäiset nähtävät alueet keskustassa ovat laajat pysäköinti- ja paikoitusalueet (Torikulma ja Linja-autoasema). Torialueen asemakaavamuutoksen mukaan linja-autojen pitempiaikainen pysäköinti on mahdollista hoitaa Rautatieaseman ympäristössä ja Veikonkadulla.

- Rautatieaseman etäisyys on henkisesti kaukana. Tulevaisuudessa raideliikenteen osuus oletettavasti kasvaa matkailun sekä työmatkaliikenteen kehittymisen myötä.

- Tärkeimmät kevyen liikenteen reitit yhdistävät olemassa olevia virkistysalueita, mutta kiertävät ydinkeskustan.

- Pohjolankadun Koivukuja katkeaa jokaisen risteysalueen kohdalla – jalankulkijat joutuvat käyttämään kolmea suojatietä palatakseen koivukujalle.

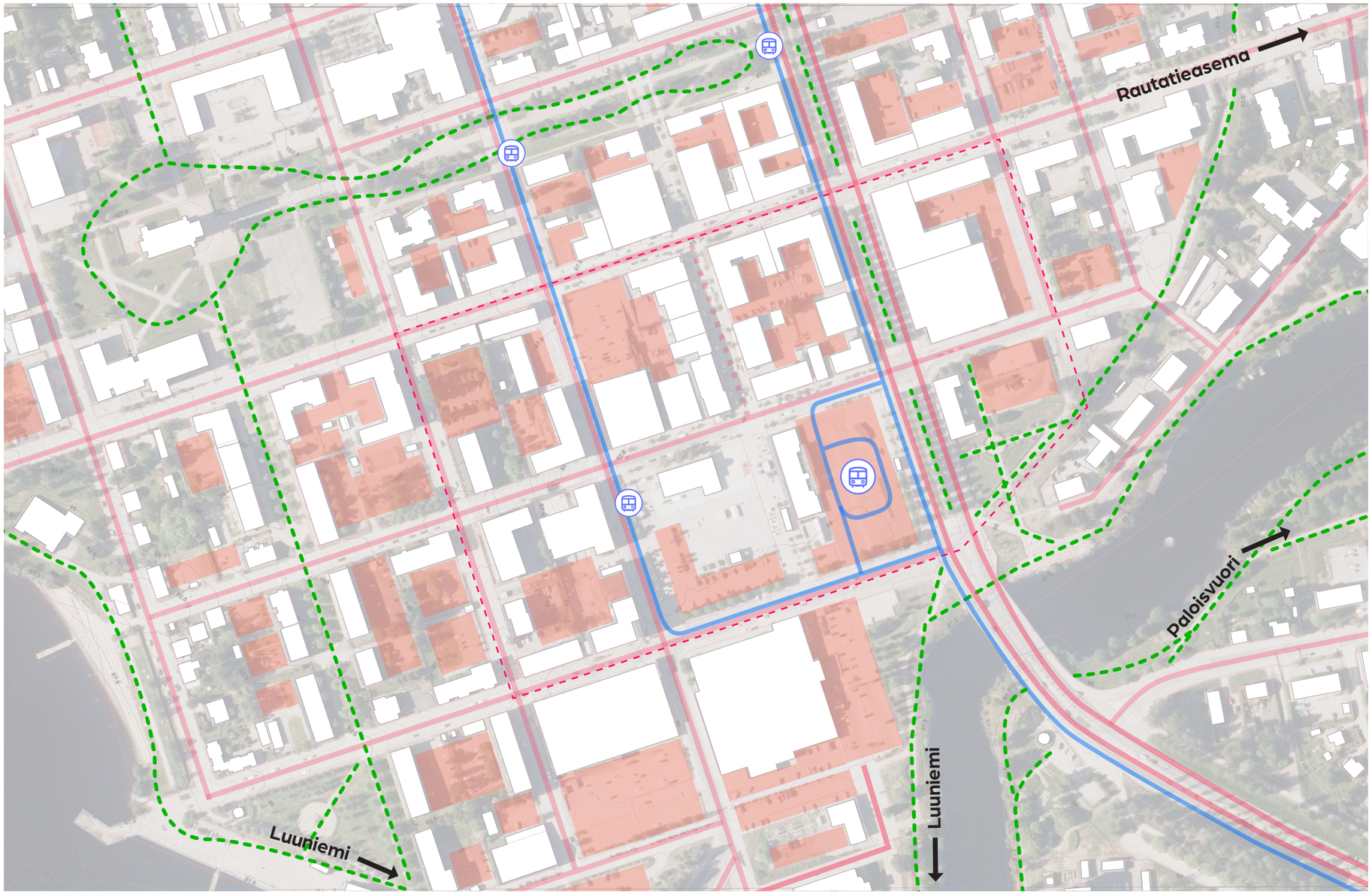

Maanpäällinen pysäköintialue

Ajoneuvoliikenne

Joukkoliikenne

Merkittävä kevyen liikenteen väylä (rantareiteiltä myös yhteydet hiihtoladuille)

2.1 Nykytilanne

Pehmeän infrastuktuurin identiteetti

- Suunnittelualueella sijaitsee valtaosa Iisalmen ydinkeskustan liikkeistä ja palveluista. Alueen eteläreunan pt-kaupat tukevat toriympäristön ”kauppakassin” muodostumista.
- Torialueen välittömään läheisyyteen sijoittuu joitain julkisia asiointipalveluita, mutta ne eivät ole toisiinsa nähden saavutettavissa helposti ilman autoa. Palvelujen digitalisoituminen osaltaan pienentää tilojen tarvetta.
- Kauppahallin ja torin kaupallinen tarjonta on epäselvä ja jäsentymätön. Kauppahalliin sijoittuu merkittävä osa muuta kuin ”kauppahallimaista” toimintaa.
- Ympärivuotisuuden puute torilla painottaa toiminnan kesäajalle.
- Kaupunginranta on suosittu virkistys-paikka, mutta se tarjoaa matkailijoille palvelutasoltaan vähän. Esim. Olutmestari on kaupungin suosituimpia ravintoloita, mutta on osan vuodesta kiinni. Rantakioskin ja paviljongin toiminnallisuuksia tulisi hyödyntää laajemmin.
- Kulttuuritoiminnot sijoittuvat pääosin Kirkkoaukion ympäristöön sekä Luuniemen tapahtumakentälle. Kulttuurikeskusta tullaan lähivuosina perus-korjaamaan.
- Torilla voi järjestää tapahtumia, mutta tapahtumajärjestämisen määrä ei vastaa torin koko potentiaalia.
- Lukuun ottamatta muutamia kahviloita (joissa lyhyt aukioloaika) varsinaisia oleskeluun houkuttelevia paikkoja keskustassa on vähän.

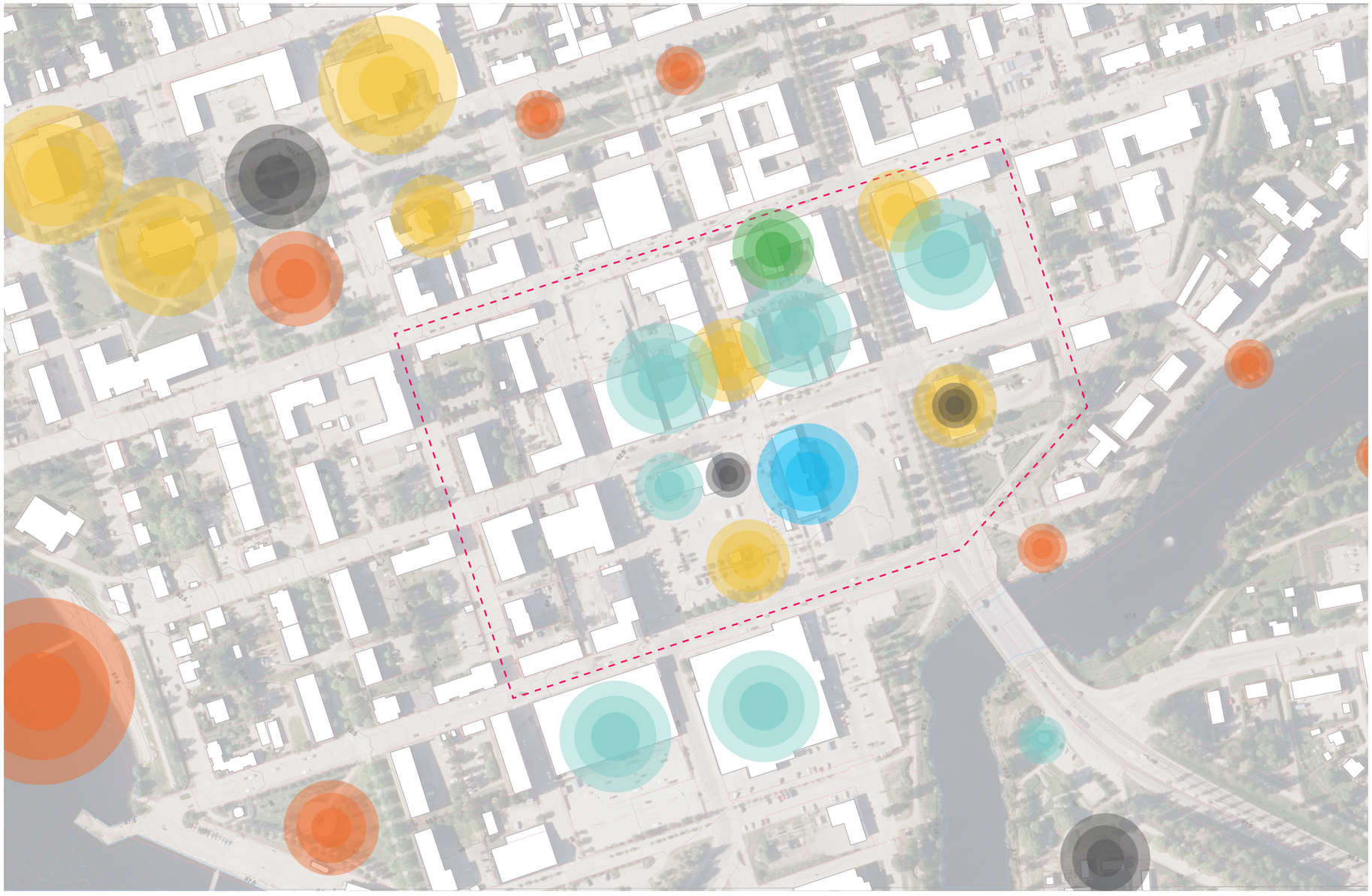

Liikunta/ Virkistys

Historia

Kulttuuri/ Elämys

Kauppa

Liikkumisen palvelut

Matkailu

2.1 Nykytilanne

Käyttymiskultturiin identiteetti

- Tapaaminen ja yhteinen oleskelu vehreissä kaupunkitiloissa, erityispiirteenä oleskelu Kaupunginrannassa ja Kirkkopuistossa. Oleskelun toimintoihin kuuluvat esimerkiksi piknik ja auringonotto sekä uiminen.

- Kaupunkielämään kuuluvat aktiivisena toimintoina esimerkiksi ravintolaillat ja kahvittelu, toisaalta myös harrastukset. Myös tavoitteeton kaupunkitilassa liikkuminen eli flaneeraus on osa elävää kaupunkia. Flaneeraus keskittyy Louhenkadun ja torin ympäristöön.Kaupunkielämää tukevat viihtyisät ympäristöt, joihin halutaan pysähtyä.

- Saapuvia käyttäjäryhmiä ovat sekä tapahtumakävijät, työntekijät, iisalmelaiset että turistit. Linja-autoasema jatkoyhteyksineen on tärkeä saapumisen julkisivu sekä toimii suppilona muualle Iisalmeen. Muita saapumisen paikkoja ovat Satama sekä kuva-alueen ulkopuolella oleva Rautatieasema.

- Keskustan kulttuuritapahtumatarjontaan kuuluu toimintoja sekä ulko- että sisätiloissa. Kulttuurikeskus, tori, Pohjolankadun koivukuja sekä Luuniemen tapahtumakenttä (kuvan ulkopuolella) tärkeimpinä paikkoina.

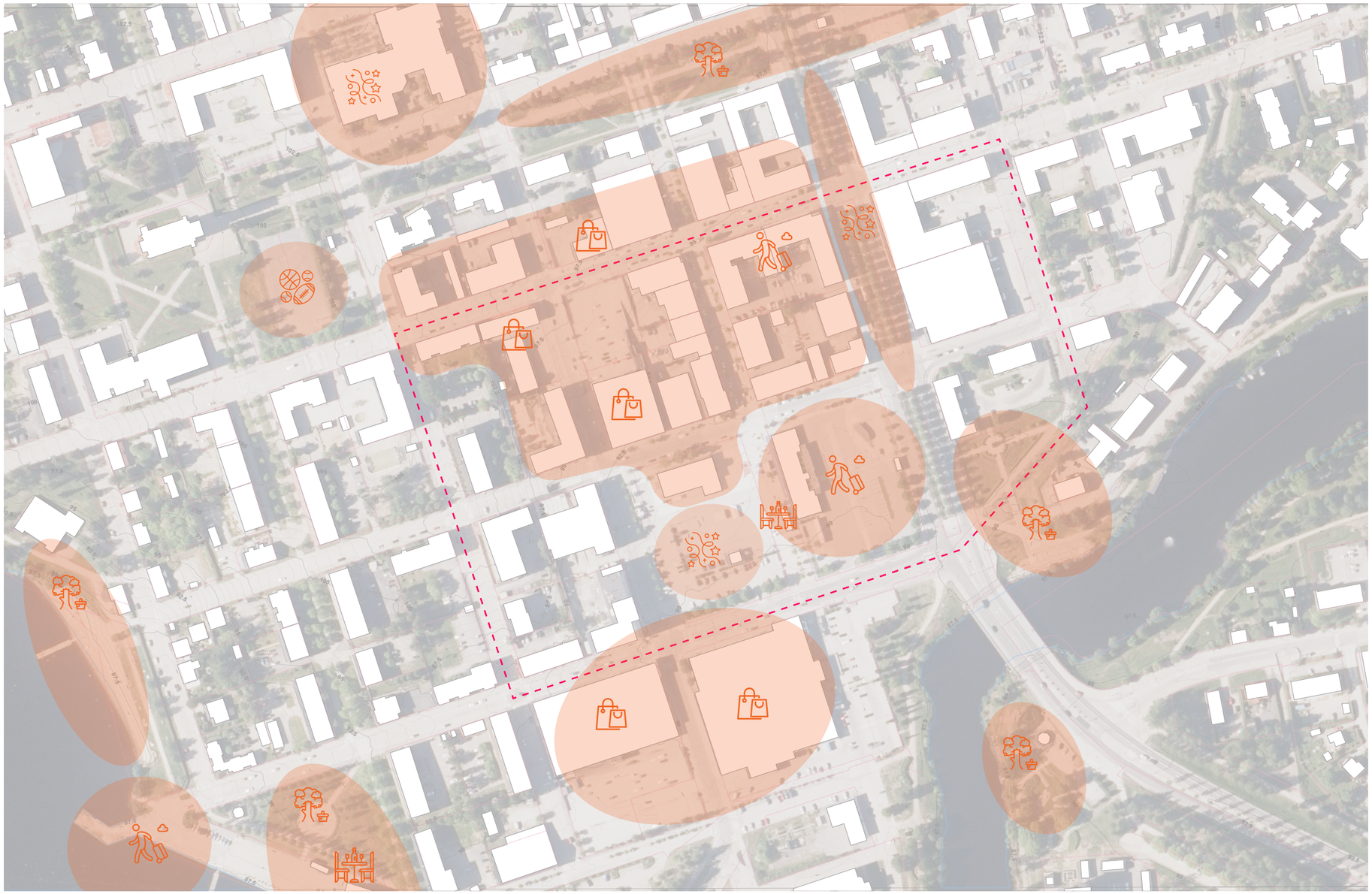

Kaupunkielämän ja oleskelun alue

Oleskelu ulkotiloissa

Kulttuuri- ja elämystapahtumat

Urheilu

Kaupunkielämä

Shoppailu

Saapuminen (ja majoittautuminen)

2.1 Nykytilanne

Voimassa olevat asemakaavat

Suunnittelualue sijoittuu usean voimasssa olevan asemakaavan alueelle. Vanhin kaava on vuodelta 1979 ja tuorein vuodelta 2020.

Suunnittelutyön lähtökohtana on tarkastella elinvoimaisuuden kehittämistä nykyisten kaavojen mahdollistamalla tavalla. Kaavojen muuttamista ei ole kuitenkaan koettu esteeksi.

Suurin osa suunnittelualueesta sijoittuu asemakaavamuutokset AK 306 alueelle, joka koskee kortteleita 5, 6, 63 sekä osaa kortteleista 4, 9 ja 16, linja-autoasema-, yleistä pysäköinti-, tori- sekä katualuetta. Kaava on hyväksytytty 31.10.2016.

AK 306:n asemakaavamuutoksen tavoitteena on lisätä ydinkeskustan toiminnallisuutta ja elinvoimaisuutta lisäämällä asumista ja kehittämällä kaupallisia palveluita, liikennettä, pysäköintiä ja ydinkeskustan kulttuuriympäristöä. Kaavan selostuksessa on todettu keskitetyn pysäköinnin järjestämistä tärkeänä. Alueen toimijoita, investoreita ja kiinteistönomistajia osallistamalla on päädytty tulokseen, jossa täydennysrakentamisen osalta "kahden kerroksen rakentamista ei pidetty taloudellisesti mahdollisena vaihtoehtona ydinkeskustassa. " Kokonaisuudessaan ydinkeskustan kehittämiseltä toivotaan lisää kaupunkimaisuutta.

Tämän hankkeen kannalta oleelliset kaavat on koottu osaksi liiteaineistoa

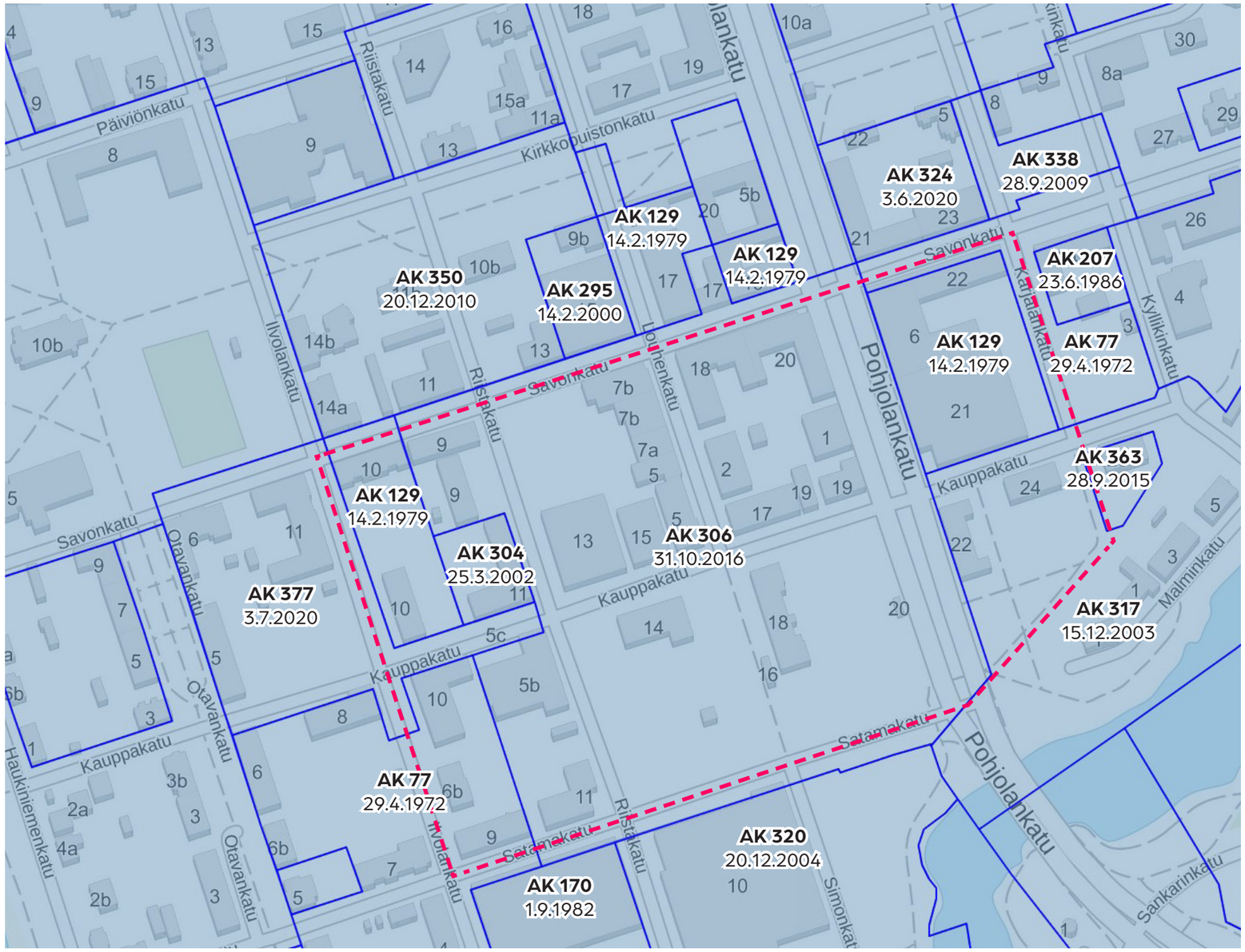

2.2 Tulevaisuuteen tähyten

Megatrendit ja trendit

Iisalmenkin keskustan tulevaisuutta muovaavat megatrendit ja trendit.

Megatrendi = maailmanlaajuinen trendi, valtasuuntaus
Megatrendit liittyvät läheisesti asioiden aikajänteisiin. Esimerkiksi puhelinteknologiassa vuosikin voi olla pitkä aikajänne, ydinvoimateollisuudessa 10 vuotta taas on lyhyt aikajänne. Megatrendeillä kuvataan tyypillisesti ajallisia murroksia ylittäviä ajassa kestäviä ilmiöitä. Eräät megatrendit, kuten ilmaston muutos tai maapallon väestönkasvu, ovat jopa niin isoja ja globaaleja, että niitä voidaan nimittää gigatrendeiksi. Mega- ja gigatrendit ovat ilmiöitä, jotka vaikuttavat kehitykseen globaalisti ja laaja-alaisesti.

Trendi = suuntaus, virtaus tai muutoksen kaava
Trendillä tarkoitetaan pitkän aikavälin yleistä kehityssuuntaa. Trendit ovat aina aikaan kiinnittyviä. Ne voivat myös olla luonteeltaan paikallisia megatrendeistä poiketen. Trendit ohjaavat päätöksentekoa vaikuttamalla esimerkiksi valintoihin, makuun ja arvostuksiin.

Tässä kappaleessa on kuvattu yleisimpiä Iisalmen keskustan kehitykseen vaikuttavia megatrendejä ja trendejä. Huomionarvoista on kuitenkin, ettei tulevaisuus ole millään tavoin ennalta määritelty eri tasoisten trendien luoma kokonaisuus vaan sen kulkuun voidaan vaikuttaa. Trendien ja strategisen kehittämisen toimenpiteiden lisäksi tulevaisuuden kulkuun vaikuttavat ennalta arvaamattomat tapahtumat, ns. villit kortit. Esimerkiksi Covid-19 -pandemiaa voidaan pitää sellaisena. Villit kortit ovat odottamattomia nopeavaikutteisia muutoksia, jotka ohjaavat tulevaisuuden kulkua. On selvää, että Covid-19 -pandemialla on pysyviä vaikutuksia tapaamme elää kaupungeissa. Se, mitä ja millaisia ne ovat, jää nähtäväksi. Oleellista on kuitenkin kysyä millainen Iisalmen keskustan halutaan olevan.

<u>Poliittiset tekijät</u>
Globalisaation seurauksena maailma pienenee ja maailman poliittinen tilanne ja turvallisuus heijastuvat kaikkialle. Globalisaation lisääntyessä uudet kulttuurit tulevat tutuiksi kaikkialla, jolloin ymmärrys erilaisuuden olemassaolosta lisää suvaitsevaisuutta. Turvattomuuden lisääntymisen seurauksena alueiden turvallisuusmielikuvat ovat kuluttajille tärkeitä. Maailmanpoliittisilla muutoksilla ja turvallisuusuhilla, kuten Ukrainan sodalla, on myös vaikutuksia moniin yhteiskunnan osa-alueisiin, kuten matkailuun ja huoltovarmuuteen ruoan ja energian suhteen.

<u>Yhteiskunnalliset tekijät</u>
Työelämän muutokset, kuten pätkätöiden lisääntyminen ja työurien katkonaisuus sekä etätöiden yleistyminen vaikuttavat kaupunkikeskustojen kehitykseen sekä esimerkiksi asumisen tapojen moninaistumiseen. Työn ja vapaa-ajan rajojen hämärtyminen asettaa uusia vaatimuksia työn teon tilojen suunnittelulle.

<u>Teknologiset tekijät</u>
Teknologian kehittymisen myötä sähköisten myynti- ja markkinointikanavien käyttö lisääntyy. Teknologian kehityksestä huolimatta henkilökohtainen ja kasvokkain tapahtuva asiakaspalvelu lukeutuu edelleen ammattitaitoisen henkilökunnan taitoihin verkko-osaamisen rinnalla.

<u>Ympäristölliset tekijät</u>
Ilmastonmuutos ja luonnonresurssien väheneminen vaikuttavat kuluttajien ympäristötietoisuuden lisääntymiseen ja muuttavat kulutustottumuksia. Yrittäjien vastuuttaminen esimerkiksi tuotteiden läpinäkyvyyden lisäämiseen helpottaa kuluttajan valintojen tekemistä.

<u>Matkailun kasvu</u>
Matkailun kysyntä on herkkä erilaisille talouskehityksen muutoksille, luonnonkatastrofeille, epidemioille sekä maailmanpoliittisille ja -taloudellisille tapahtumille, mutta matkailuala on osoittanut elpyvänsä kriiseistä melko nopeasti. Matkailussa vahvasti korostuvia teemoja ovat turvallisuus, ekologisuus ja kestävyys, laatu, luontosuhde, elämyksellisyys ja kulttuuri.

<u>Vapaa-ajan arvostus</u>
Vapaa-ajan paineiden kasvaessa ajasta tulee ylellisyys. Työssäkäyvät ovat valmiita käyttämään rahaa säästääkseen aikaa. Asumiseen liittyy uudenlaisia palvelukäytäntöjä, esimerkiksi matkailulle tyypillisiä all-inclusive -paketteja.

<u>Yksilöllisiä ja identiteettiä heijastavia ratkaisuja</u>
Tulevaisuudessa kaupunkien asukkaat jakautuvat yhä pienempiin segmentteihin. He haluavat ostaa asioita, jotka heijastavat heidän yksilöllistä makuaan ja vaatimuksiaan. Samalla kun ihmisten materiaaliset tarpeet on tyydytetty yhä paremmin, kokemuksista – kuten matkustamisesta – on tullut tapa ilmaista omaa statusta ja identiteettiä sekä toteuttaa itseään.

<u>Uudenlaista yhteisöllisyyttä</u>
Yksilölliset mieltymykset voivat olla tietylle ryhmälle yhteisiä; makujen, kulutusmieltymysten, harrastusten tai tuotemerkkien ympärille syntyy erilaisia elämäntaparyhmiä. Kuluttajat haluavat heimoistua kaltaistensa eli esimerkiksi arvoiltaan ja asenteiltaan samanlaisten ihmisten kanssa.

<u>Eettisyyden ja vastuullisuuden nousu</u>
Ympäristö- ja kulttuuritietoisuuden kasvu johtaa kestävien palveluiden nousuun ja entistä suurempaan arvoon. Yleisesti tulevaisuuden kuluttajat haluavat vaikuttaa ja ottaa kantaa asioihin. Elämyskuluttamisesta siirrytään merkityskuluttamiseen.

<u>Y- ja Z-sukupolvet</u>
1980-luvulla ja 2000-vuosikymmenen alussa syntyneet ovat tottuneet suuriin tietomääriin ja tiedon saatavuuteen, dynaamisempaan elämäntyyliin. He omaksuvat uusia asioita ja hyväksyvät muutoksia nopeasti. He odottavat muun muassa ajantasaista tietoa, sukupolvelle soveltuvaa viestintää (esimerkiksi lyhyet viestit ja kuvat) ja he haluavat osallistua tiedon luomiseen ja jakamiseen. Vastatakseen sukupolven tarpeisiin yritysten tulee tuoda viestiään esille useiden eri kanavien kautta, tuoda esille omia arvojaan, olla sosiaalisesti vastuullisia ja mahdollistaa interaktiivisuus ja yhdessä luominen sekä korostaa tiedon todenperäisyyttä.

Uudet teknologiat kaupungeissa
Tällä hetkellä valtavirrassa olevista teknologioista useat jatkavat vielä kasvuaan. Näistä kasvavat etenkin mobiililaitteiden käyttö, sosiaalisen median merkitys, jakamistalous, järjestelmien automaatio, uudet digitaaliset palvelut ja alustat sekä datan kerääminen ja analysointi. Useat uudet, lupaavat teknologiat, kuten virtuaali- ja lisätty todellisuus sekä kuljetuksen robotisointi ja automaatio voivat monin tavoin muuttaa kaupunkien käyttöliittymää. Myös mediavaikuttamisen on kyky muokata merkittävästi käsitystämme yhteiskunnasta.

Jakamistalous
Jakamistaloudessa on kyse muutoksesta ihmisten halussa omistaa asioita ja/tai vuokrata niitä muilta tai muille. Ilmiö liitetään yleensä uusiin, maailmanlaajuisesti toimiviin yrityksiin, kuten Uberiin ja Airbnb:hin. Kuluttajia ei enää määrittele se, mitä he omistavat vaan se, mitä he jakavat.

Hyvinvointi- ja terveys
Työn ja vapaa-ajan rajojen hämärtyessä trendi ajankäytössä on vahvasti kohti eskapismia. Vapaa-ajalta odotetaan fyysistä ja henkistä latautumista lyhyessä ajassa. Hyvinvointi-, terveys-, fitness- ja stressinhallintatuotteiden kysyntä kasvaa. Varsinkin ikääntyvän väestön huoli terveydestä ja pyrkimys taistella ikääntymistä vastaan lisää terveys-tuotteiden ja -palvelujen kysyntää. Henkisessä hyvinvoinnissa korostuu yhteisöllisyyden tunteen merkitys.

Lähteet:
http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2013/04/Matkailustrategia_020610.pdf
http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/tuleva_trendit_2030.pdf
https://tem.fi/documents/1410877/2871099/Suomen+matkailun+tulevaisuuden+nakymat+17012014.pdf
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79836/45_VIRKEIN_.pdf?sequence=1&isAllowed=y
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80595/Aitamurto_Niina.pdf?sequence=1
https://www.whatsnext.fi/infographic/

2.2 Tulevaisuuteen tähyten

Paikalliset muutostrendit

Paikallisesti uniikkeja muutostrendejä on tutkittu aluekehittämiseen erikoistuneen konsulttitoimisto MDI:n laatimassa selvityksessä *Iisalmen kaupungin osa-alueittainen nykytila-analyysi ja väestöskenaariot (2017)*. Seuraavaan on nostettu selvityksestä suunnittelualueen näkökulmasta oleelliset johtopäätökset.

1. Supistumisesta huolimatta väestönkehitys muuta Pohjois-Savoa vahvempaa
Kaupungin väestönkehitys on pysynyt huomattavasti maltillisemmin supistuvana kuin muissa seutukaupungeissa.

2. Vetovoimainen kaupunki lähiseudulla
Muuta Pohjois-Savoa vahvempaa väestönkehitystä selittää Iisalmen vahva vetovoima lähiseudulla. Naapurikunnista muuttaa Iisalmeen etenkin toisen asteen koulutuksen perässä nuoria. Vetovoima ulottuu kuitenkin myös muihin ikäryhmiin ja Iisalmi saa naapurikunnistaan merkityksellisiä muuttovoittoja lähes kaikista ikäryhmistä.

3. Haasteena Kuopion vetovoima
Iisalmi kärsii Kuopiolle muuttotappioita erityisesti nuorten, korkeakoulutusmahdollisuuksien ja työn perässä muuttavien ryhmässä. Tätä ehkä keskeisempi haaste ja osoitus puuttuvasta veto- ja pitovoimasta ovat suuret muuttotappiot myös yli 25-vuotiaiden ryhmissä.

4. Muuttunut ikärakenne – syntyvyys on laskenut ja eläkeläisten määrä kasvanut
Iisalmen syntyvyys on laskenut erittäin voimakkaasti 2010- luvulla. Ydinkeskustan alueella etenkin lapsiperheiden määrän on ennustettu vähentyvän voimakkaasti. Vastaavasti taas eläkeläisten määrän on ennustettu kasvavan runsaasti. 2020-luvulla 75-84-vuotiaiden määrät kasvavat voimakkaasti, 2030-luvulla yli 85-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu.

6. Tavoitteena veto- ja pitovoiman vahvistaminen ja syntyvyyden elvyyttäminen
Laadittua MDI:n väestöskenaariota nro. 2. pidetään kehittämisen tavoitteena. Skenaariossa Iisalmi saavuttaisi tavoiteväkiluvun 23 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Skenaarion toteutuminen vaatisi voimakasta veto- ja pitovoiman vahvistumista sekä syntyvyyden elpymistä. Skenaarion toteutuminen vaatisi erittäin voimakasta vetovoiman vahvistumista niin suhteessa lähiseutuun, Kuopioon ja muuhun maahan. Lisäksi maahanmuuton määrän tulisi moninkertaistua ja syntyvyyden kasvaa 2010-luvun keskitasolle.

7. Erityisiä haasteita työikäisen väestön kehityksessä
Vaikka Skenaariossa 2. Iisalmen väestö kasvaa merkittävästi, työikäisen väestön kehitys on silti maltillista. Työikäisen väestön kehitys skenaarion mukaan kuitenkin sijoittunee ydinkeskustan alueelle.

Ydinkeskustan väestönkehitys 2019-2040 eri skenaarioissa

Oheisessa kuvaajassa on kuvattu ydinkeskustan väestönkehitystä kolmessa skenaariossa vuosien 2019-2040 aikana.

- **Tilastokeskuksen väestöennusteessa (SK0.)** ydinkeskustan väkiluku vähenee vuosien 2019-2040 aikana 439 asukkaalla; suhteellinen muutos on -9,1 prosenttia. Vuosien 2019-2030 aikaan ydinkeskustan väestö supistuu 169 asukkaalla, eli supistuminen on huomattavasti voimakkaampaa 2030-luvulla. Ydinkeskustan supistuminen perustuu erittäin negatiiviseen luonnolliseen väestönlisäykseen; kaikki muut väestönkehityksen osatekijät ovat ennustejakson ajan positiivisia ja etenkin muuttovoitot muusta Iisalmesta ovat suuria.
- **Skenaariossa 1.** ydinkeskustan väkiluku kasvaa vuosien 2019-2040 aikana 131 asukkaalla (+2,7%). Kaikki kasvu tapahtuu kuitenkin 2020-luvun aikana, jolloin ydinkeskustan väkiluku kasvaa 179 asukkaalla. 2030-luvulla ydinkeskustan väkiluku supistuu maltillisesti. Skenaariossa 1. merkittävin ydinkeskustaa kasvattava tekijä ovat muuttovoitot muusta Iisalmesta, joskin ulkomailta ja muista kunnista saadut muuttovoitot olivat myös suuria. Ydinkeskustan luonnollinen väestönlisäys oli taas erittäin negatiivista.
- **Skenaariossa 2.** ydinkeskustan väestö kasvaa vuosien 2019-2040 aikana 773 asukkaalla eli jopa 16,1 prosentilla. Väestö kasvaa suhteellisen vastaavaa tahtia sekä 2020- että 2030-luvuilla, joskin 2020-luvun kasvu on hieman vahvempaa vuositasolla. Skenaariossa 2. ydinkeskustan kasvua selittää erityisesti muuttovoitot muista kunnista, mutta myös muuttovoitot ulkomailta ja muusta Iisalmesta ovat suuria. Luonnollinen väestönlisäys taas supistuu myös Skenaariossa 2. voimakkaasti alueen väestöä.

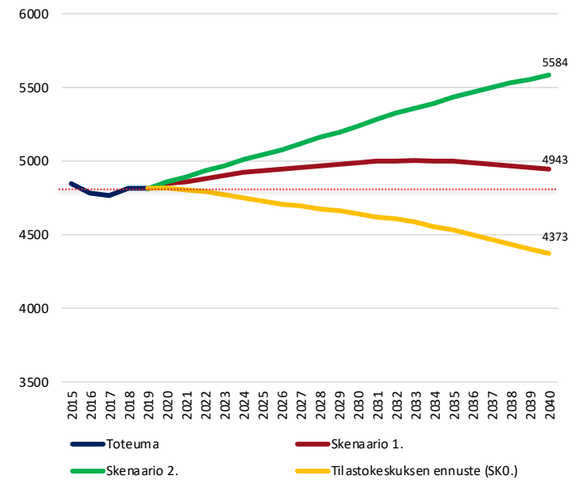

Ydinkeskustan tarkka ikärakenteen kehitys eri skenaarioissa 2019, 2030, 2040

	2019	SK0. 2030	SK1. 2030	SK2. 2030	SK0. 2040	SK1. 2040	SK2. 2040	SK0. Muutos 2019-2030	SK1. Muutos 2019-2030	SK2. Muutos 2019-2030	SK0. Muutos 2019-2040	SK1. Muutos 2019-2040	SK2. Muutos 2019-2040
Alle 7	166	141	182	203	128	173	215	-24 (-14,8%)	17 (10,1%)	38 (22,8%)	-38 (-22,8%)	7 (4,4%)	49 (29,8%)
7-12	178	95	114	123	87	115	140	-83 (-46,8%)	-64 (-36%)	-55 (-31,1%)	-91 (-51,4%)	-63 (-35,2%)	-38 (-21,3%)
13-15	92	62	67	73	52	67	79	-30 (-32,5%)	-24 (-26,6%)	-19 (-21%)	-40 (-43,8%)	-25 (-27,6%)	-13 (-14,2%)
16-19	246	216	236	255	166	198	234	-29 (-11,9%)	-10 (-4%)	9 (3,7%)	-80 (-32,5%)	-47 (-19,2%)	-12 (-4,8%)
20-24	350	355	385	438	284	318	425	5 (1,5%)	35 (10%)	88 (25%)	-66 (-18,8%)	-32 (-9,3%)	74 (21,2%)
25-34	285	262	272	311	257	272	353	-23 (-8,1%)	-13 (-4,4%)	26 (9%)	-28 (-9,8%)	-13 (-4,4%)	68 (24%)
35-44	651	637	686	740	578	647	777	-14 (-2,1%)	35 (5,4%)	89 (13,7%)	-73 (-11,2%)	-4 (-0,6%)	126 (19,3%)
45-54	430	385	460	471	365	467	524	-46 (-10,6%)	29 (6,8%)	41 (9,5%)	-65 (-15,1%)	36 (8,4%)	93 (21,7%)
55-64	703	495	537	558	469	568	608	-208 (-29,6%)	-166 (-23,7%)	-145 (-20,6%)	-234 (-33,3%)	-135 (-19,2%)	-95 (-13,6%)
65-74	821	831	851	866	611	666	725	10 (1,2%)	30 (3,7%)	46 (5,6%)	-210 (-25,6%)	-155 (-18,8%)	-95 (-11,6%)
75-84	553	811	834	834	821	861	900	258 (46,6%)	280 (50,6%)	280 (50,7%)	268 (48,4%)	308 (55,6%)	347 (62,7%)
Yli 85	337	353	367	368	556	590	605	16 (4,7%)	30 (8,9%)	31 (9%)	219 (64,9%)	253 (75,1%)	268 (79,3%)

Lähde: Tilastokeskus: Väestörakenne-tietokanta

2.3 Työpajan yhteenveto

Torikahvit By Iisalmi

Hankkeen alussa järjestettiin eri sidosryhmiä osallistava työpaja osana By Iisalmi -juhlaseminaaria. Tapahtuma järjestettiin 10.11.2021 Iisalmen Kulttuurikeskuksella. Työpajaan osallistui yhteensä 30 kaupunkikehittämisestä kiinnostunutta henkilöä.

Työpajan tarkoituksena oli ideoida visionäärisesti ja ennakkoluulottomasti torin ja toriympäristön tulevaisuutta.

Työskentelymetodeina yhdisteltiin yksilö- ja ryhmätyöskentelyä.

Yksilötehtävä – Ihanat ja kamalat asiat
Yksilötehtävässä haettiin konkreettisia kehittämisen paikkoja karttatehtävän kautta.

Viereiseen karttaan on koottu yhteenveto tehtävästä. Vihreällä on merkitty "ihanat" (positiiviset) asiat ja punaisella "kamalat" asiat (negatiiviset). Ympyrät tai ellipsit kuvaavat yksittäisen toiminnon tai rakennuksen sijaan laajempaa aluetta.

Ylivoimaisesti positiivisimmiksi asioiksi koettiin nykyinen kauppahalli sekä viihtyisät ja vehreät katu- ja puistoympäristöt (Pohjolankadun koivukuja, Raatihuoneen piha sekä Louhenkatu). Yksittäisinä huomioina nousivat toria reunustavien kortteleiden sisäpihat ja niiden kehityspotentiaali.

Negatiivista palautetta saivat eniten nykyinen linja-autoasema sekä monet toria reunustavat Kauppakadun rakennukset ja etenkin niiden kaupunkikuvallinen ilme.

Aukiotiloina tori ja linja-autoasema saivat yhtä paljon positiivista kuin negatiivista palautetta, joka kuvannee tilojen jäsentymättömyyttä.

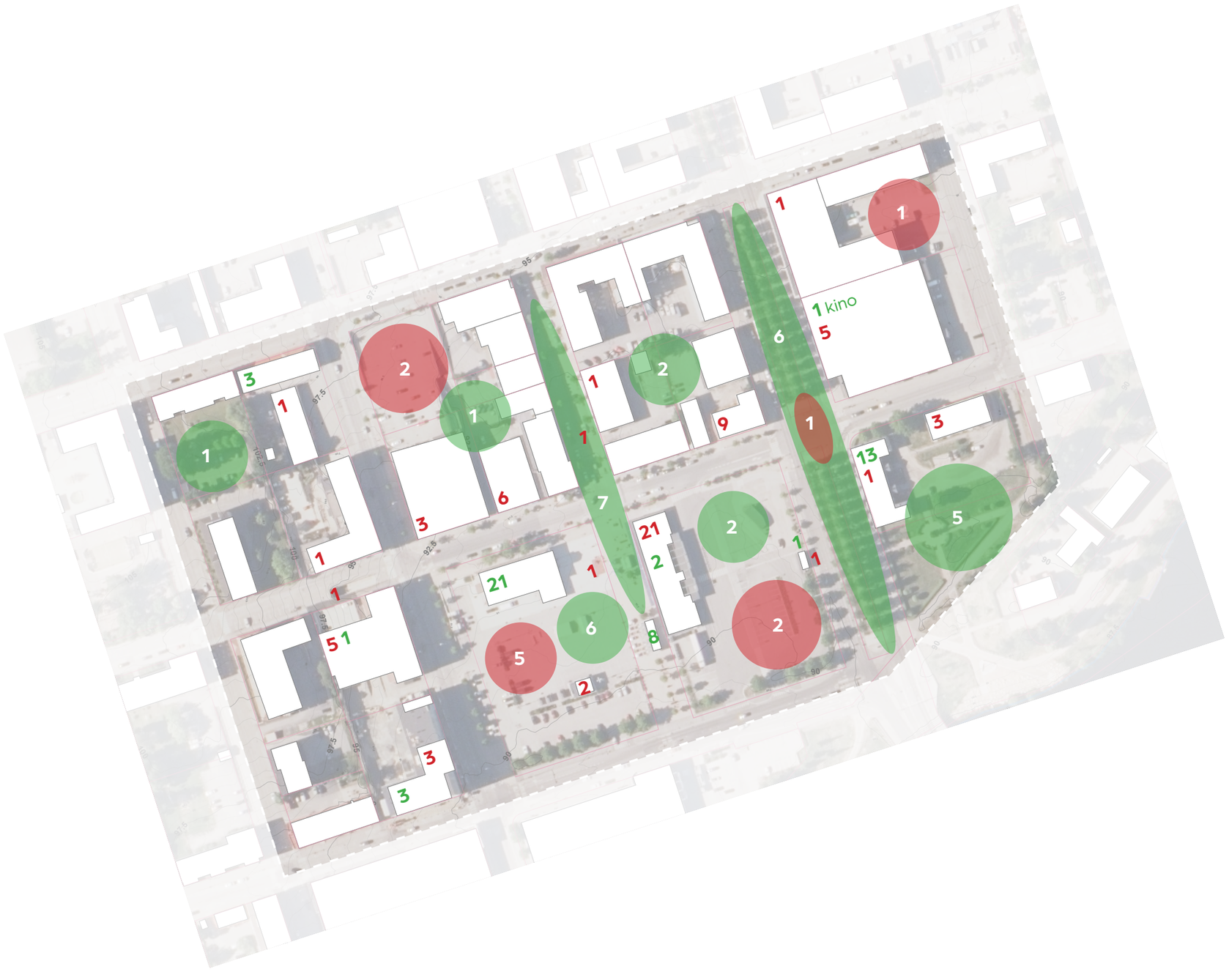

Kooste Ihanat & Kamalat -asiat karttatehtävästä.

Yksilötehtävä – Toiveiden tynnyri
Tehtävässä kartoitettiin näkemystä tulevaisuuden torin ylivoimatekijöistä, identiteettitekijöistä, tulevaisuuden tapahtumista sekä puuttuvista tiloista ja toiminnoista.

Torin kehittämistoiveissa korostuivat ympärivuotisuuden huomiointi sekä paikallisuuden korostaminen.

Iisalmelaiset kertovat vierailijoille teollisuudesta, maaseudusta sekä paikallisista kärkiyrityksistä. Paikkojen osalta esitelllään kaikki mitä esiteltävissä on. Tulevaisuudelta toivotaan aktiivisen kaupunkielämän korostamista ja mahdollistamista, mutta myös luonnon ja historian kokemuksellistamista.

Tapahtumien osalta ideoiden kirjo oli monipuolinen. Tapahtumateemoina tunnistettiin suuret tapahtumat, esittävä taide ja viihde, matkailu, liikunta ja harrastus sekä tori- ja kaupunkitapahtumat. Erityishuomiona nousi esiin lasten tapahtumat, jota ei kuitenkaan pystytty määritellemään tarkemmin.

Tilojen, toimintojen ja palvelujen osalta ideointi oli runsasta. Liiketoiminnalta ja palveluilta toivottiin sisällöllistä terävöitymistä. Toriympäristö nähdään tulevaisuudessa kiinnostavana sijoittumispaikkana liikuntatoiminnoille. Asuminen tunnistettiin mahdollisuutena lisätä alueen käyttäjiä.

Kuvaile minkälainen voisi olla ”ihmeellisen Iisalmen tori”? Mikä on iisalmelaisin juttu, mikä torilla voisi olla?

- **Ympärivuotisuuden huomiointi**
  - talven huomiointi (väriä ja valoa)
  - säännöllisesti tapahtumia
  - sesonkiluonteisuuden korostaminen
  - olohuonemaisia tiloja (sisä- ja ulko)
  - sateellakin menoa
  - pop-up -tiloja (muuttuvaa toimintaa)

- **Paikallisuuden korostaminen**
  - kärkiyritykset näkyviin
  - lähiruoka esille
  - savolaiset markkinat ja karnevaalit
  - Iisalmen eri aikakaudet
  - Iisalmen oma Hyde Park
  - maailman suurin muurinpohjalettu -patsas
  - Lunawood-leikkipuisto
  - paikallisten yritysten tuotteet esillä
  - historialliset henkilöt torilla

- Kaunis ja viihtyisä infra (rakennelmat, istutukset jne.)
- Hävikkuruuan myynti
- Saunamaailma
- Oppilaitokset yhdistävä opiskelijoiden olohuone

Mitä näytät vierailijoille, mistä kerrot heille?

- **Teollisuutta ja maaseutua**
- **Isot yritykset**
- **Paikat ja rakennukset**
  - Koljonvirta, Paloisvuori, Luuniemi
  - Satama ja rannat (Mansikkaniemi)
  - Kirkot ja Kirkkopuisto, Golden Dome, Raatihuone, Kuappi, Kauppahalli, Runni, Louhenkatu

Mitä haluaisit näyttää?

- **Aktiviista kaupunkielämää**
  - torielämää ja tapahtumia
  - Olvin elämyskeskus
  - Genelec-elokuvateatteri
  - katukahviloita
  - uusi uimahalli
  - ohjelmapalveluita ja elämyksiä
- **Luontoa**
  - rantoja ja vesistöjä
- **Historia ja taidetta**
  - taidetta (veistokset, patsaat)
  - vanhoja taloja

Mitä/minkälaisia tapahtumia keskustassa voitaisiin/tulisi järjestää?

- **Suuret tapahtumat**
- **Esittävä taide ja viihde**
  - festivaalit
  - tanssit
  - kesäteatteri
  - ulkoilmaelokuvat
- **Matkailu**
  - kansanjuhlat
  - risteilyt satamasta (Kumpusaari, Pänninsaari
  - kaupunkijuna
- **Liikunta ja harrastus**
  - talvitapahtumat
  - metsästystapahtumat
  - kilpailut
  - nuorten liikuntatapahtumat
- **Tori- ja kaupunkitapahtumat**
  - lähiruokatapahtumat
  - ruokafestarit
  - joulu- ja talvitapahtumat
  - piknikit
  - mykyrokan MM-kisat
  - talkoot (yhteisöllisyys)
- **Lasten tapahtumat**

Mitä tiloja, toimintoja ja palveluita Iisalmesta ja eritoten Iisalmen keskustasta puuttuu?

- **Liiketoiminta ja työnteko**
  - kärkiyristyten esittelytiloja
  - etätyötiloja ja toimistohotelli
  - yrityksiä ja työpaikkoja
  - pop-up -tiloja
- **Palvelut**
  - arjen asioinnin tilat ja palvelut
  - tilat senioreille ja nuorisolle
  - julkiset wc-tilat
  - taidekeskus
- **Ruoka ja juoma**
  - laadukkaat ravintolat ja terassit (ulkona syönti)
  - afterwork-kulttuurin paikat
- **Kauppa**
  - vaatekauppoja
  - katettu tori
- **Liikunta**
  - luistinrata torille
  - liikuntapaikkoja (sisä- ja ulko)
  - koirapuisto
- **Asumista**
- **Muuta**
  - pysäköintipaikat
  - selfie-/valokuvauspaikka

Ryhmätehtävä – Skenaarioiden kehittäminen

Ryhmätehtävässä, työpajan fasilitaattorit esittelivät kolme erilaisilla painotuksilla olevaa kehittämisskenaariota; Tapahtumien Tori, Iisalmen Showroom sekä Kaupunkilaisten olohuone, jotka toimivat lähtökohtina yksilötehtävissä pohdiskeltujen ideoiden ristiinpölyttämiselle. Tarkoituksena oli luoda ymmärrystä tiettyjen (skenaariokohtaisten) käyttäjien konkreettisista tarpeista ja pohtia miten toriympäristö voisi näihin tarpeisiin vastata. Lisäksi tehtävässä pohdittiin minkälaista synergiaa torin kehittäminen voisi tuoda koko Iisalmen tasolla. Toisin sanoen, mitkä paikat ovat liian kaukana torilta, mihin torilta pitää tulevaisuudessa päästä sekä mitä muualla olevia toimintoja torille pitäisi tuoda?

Tapahtumapainoitteista Iisalmen keskustaa kehitettiin Ihmeiden Iisalmi –skenaariossa. Skenaariossa kaupungin sydämessä on tapahtumatoimintaa, työpaikkoja, vapaa-ajan toimintoja sekä kohtaamispaikkoja. Yhteisölliset tapahtumat ja positiivinen hulluus houkuttelevat kävijöitä laajalta alueelta ja tukevat kansainvälisen matkailun kehittymistä sekä omaleimaisen ja paikallisen kulttuurin syntymistä.

Ihana Iisalmi –skenaariossa pohdittiin ideoita yhteisöllisen kaupunkilaisten kohtaamispaikan kehittämiseksi. Kaupunkilaisten Olohuone on aitoa, kasvotusten tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä korostava toimintaympäristö, jonka kautta yhteisöllisyyttä ja merkityksellisempää kaupunkielämää voidaan edistää. Torista tulisi kaikenikäisten elinvoimainen urbaani sydän.

Kärkiyritysten brändien varaan rakentuvaa Iisalmen keskustaa kehitettiin taas Iisalmen Shorwoom –skenaariossa, joka loisi torista elinkeinoelämän yhteistyötä korostavan solmukohdan ja toimisi hubina matkailijoille. Se olisi paikallisesta historiasta ammentava vilkas keskus, joka tarjoaisi niin matkailijoille kuin asukkaillekin kattauksen perinteisiä ja juurevia paikallisen kulttuurin ilmentymiä aktiviteettitarjonnan, palvelujen ja rakennetun ympäristön kautta.

Yhteenveto

Kaikkien skenaarioiden käyttäjäryhmät tunnistettiin pääpirteissään samoiksi – kaupunkirakenteessa keskeisen alueen halutaan olevan kaikille soveltuva. Ihmeiden Iisalmessa oletetusti korostuivat tapahtumajärjestäjät kun taas Iisalmen Showroom –skenaarion tunnistettiin olevan riippuvainen kärkiyritysten mukanaolosta ja panostuksesta.

Toimintojen, tilojen ja palvelujen osalta monikäyttöiset ja ympärivuotiset tilat korostuivat, mutta eri skenaarioiden välillä niiden pääasiallinen käyttötarkoitus vaihtelee – erilaisten toimintojen mahdollistamiseksi tarvitaan erilaisia ja muuntautumiskykisiä lämmitettyjä sisä- ja ulkotiloja. Lisäksi, jotta toiminta on näkyvää, tarvitaan laadukasta viestintää ja informointia. Ympäröiviltä kortteleilta toivotaan ketteryyttä niin asumisen, kaupallisuuden kuin oleskelunkin suhteen. Kaupunkilaisten Olohuoneessa päärooliin nousuvat matalan kynnysten julkisten palvelujen ja sivutoimintojen tuominen Iisalmen keskustaan. Oleskelusta mukavaa tekisi vehreyden ja vihreyden korostaminen. Iisalmen Showroomissa torilta ja sen lähiympäristöltä odotetaan liiketoiminnallisesti kykyä muuntojoustoon – etätyöskentelystä yritysten näyttelytiloihin sekä ravintoloista kauppakeskukseen. Alueellisen synergian ja matkailuinfran kehittämiseksi, saavutettavuuden parantaminen niin rautatieasemalle kuin vesistöihin nousi vahvasti esiin.

Työpajan lopuksi järjestettiin suuntaa-antava äänestys, mikä skenaario toimisi parhaimpana ponnahduslautana kehittämiselle. Äänestyksen voitti Iisalmen Showroom (50% äänistä), toiseksi tuli Kaupunkilaisten olohuone (30% äänistä) ja kolmanneksi Tapahtumien Tori (20% äänistä).

Työn seuraavissa vaiheissa luodaan kehittämisen konsepti, joka huomioi synteesinä eri skenaarioissa tärkeiksi koettuja asioita.

Pohjana toimineet skenaariot löytyvät tämän raportin liiteaineistosta.

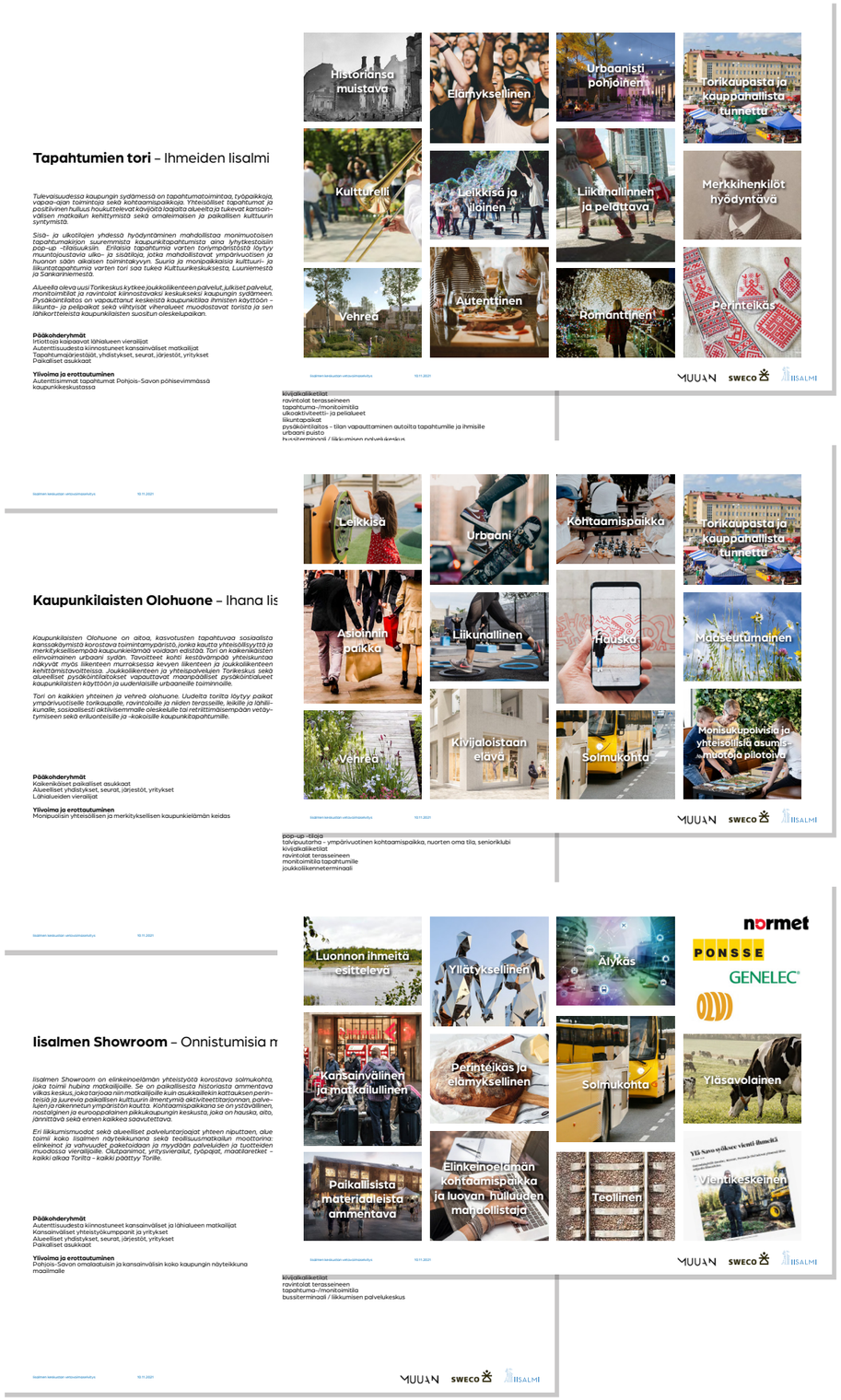

Oheiseen taulukkoon on koottu ryhmätehtävän tärkeimmät huomiot skenaariokohtaisesti.

Ihmeiden Iisalmi Tapahtumien tori	**Ihana Iisalmi** Kaupunkilaisten olohuone	**Iisalmen Showroom** Onnistumisia maalla ja maailmalla

Käyttäjät
• kaikenikäiset kaupunkilaiset
• vierailijat
  • lähialueen kuntien asukkaat
  • opiskelija-tapahtumien vierailijat,
  • matkailijat
• tapahtumajärjestäjät
  • yhdistykset, yritykset, (opiskelija-)järjestöt sekä
  • seurat
	Käyttäjät
	• kaikenikäiset kaupunkilaiset
	• vierailijat
	  • matkailijat kotimaasta ja muualta
		Käyttäjät
		• kaikenikäiset kaupunkilaiset, eritoten:
		  • etätyöntekijät
		  • nuoret (tulevaisuuden yrittäjät ja osaajat)
		  • koululaiset/opiskelijat
		• vierailijat
		  • matkailijat, eritoten liikematkailijat
		• yritykset

Toiminnot, tilat ja palvelut
 	
<u>Torilla</u>
• peli-/aktiviteettialue
• lämmin tapahtumatila
• lapsiparkit
• lasten tapahtumat
• iltatori tapahtumineen
• pop-up -tiloja
• julkiset wc-tilat
• näyttelytilat
• ravintoloita ja kahviloita
• tilat informaatiolle ja viestinnälle
• virtuaalitapahtumat ja -näyttelyt
 	
<u>Ympäröivät korttelit</u>
• Koivukujan biennaallin siirtäminen Kirkkopuistoon
• Louhenkatupäivän kehittäminen laajemmalle (liiketoimintaa kaduille)
• Korttelipihat tapahtumakäyttöön
• tarinallistetut kierrokset + vr-todellisuus
 	
<u>Tori tuo Iisalmen lähemmäs?</u>
• yhteisötyötilat
• valtakunnalliset sekä kv-tapahtumat (e-sports, urheilu, musiikki)
• asiointimahdollisuudet torilla (poliisi, kela, virastot, jne.)
	Toiminnot, tilat ja palvelut
	
	<u>Torilla</u>
	• julkiset wc-tilat
	• istumapaikkoja
	• vihreyden ja vehreyden korostaminen
	• tapahtumat
	  • elämykselliset ruokatapahtumat
	  • ulkoilmaelokuvat
	  • tanssit
	• joulutori
	• oppaat / safarien lähtöpiste
	• julkiset palvelut: matkailuneuvonta, kaupungin palvelupiste, asiointipal-velut (terveyspiste, kela, ...)
	• ravintoloita ja kahviloita
	
	<u>Ympäröivät korttelit</u>
	• lasten sisäleikkipaikka /-puisto
	• Louhenkadun yhdistäminen paremmin toriin
	• yhteistapahtumat (Tori + Mansikkaniemi)
	• matkailumahdollisuudet (kelluva majoitus)
	• satamatoimintojen kehittäminen (vesitaksit, risteilyt, veneiden vuok-raus, suppaus)
	• nuorten tilat
	• ”miesparkki”
	• pop-up -tiloja
	
	<u>Tori tuo Iisalmen lähemmäs?</u>
	• risteilyt
	• parempien yhteyksien kehittäminen
	  • rautatieasemalle
	  • vesistöille (Porovesi ja Paloisjärvi)
	  • hop-on hop-off -bussit
	• opastuksen kehittäminen (kv-vieralijoiden huomioiminen)
		Toiminnot, tilat ja palvelut
		
		<u>Torilla</u>
		• etätyöpisteet
		• julkiset wc-tilat
		• tilat informaatiolle ja viestinnälle
		• esiintymisen paikat (erikoiset staget, elokuvateatterit)
		• katettu ulkotori
		• leikkipuisto
		• torikeskuksesta moderni kauppahalli
		• virtuaalisuuden hyödyntäminen
		
		<u>Ympäröivät korttelit</u>
		• yristyten näyttelytilat
		• museo
		• kauppakeskus(mainen liiketila)
		• kahviloita, ravintoloita, terasseja
		• nuorisotilat
		• seurakunnan tilat
		• asumista (käyttäjiä)
		• julkinen sauna
		• julkinen taide
		
		<u>Tori tuo Iisalmen lähemmäs?</u>
		• tiiviimpi yhteistyö Kulttuurikeskuksen kanssa
		• tapahtumakenttä
		• pysäköintilaitos (saavutettavuus)
		• sataman kehittäminen
		• yhteistyö Ylä-Savon tasolla
		• yhteistyö oppilaitosten kanssa
		• yhteyksien kehittäminen torilta satamaan

2.4 Syvähaastatteluiden yhteenveto

Iisalmen keskustan elinvoiman selvittämiseksi toteutettiin toimijoiden syvähaastatteluja. Iisalmen kaupungin ehdottamia henkilöitä haastateltiin paikan päällä Iisalmessa ja Teams-yhteydellä 11.11.2021 – 2.3.2022 välisenä aikana. Kaikkiaan haastateltiin 13 henkilöä (yksi haastatteluista toteutettiin ryhmähaastatteluna ja yksi skenaarioista erillisenä sähköpostihaastatteluna). Useampi haastateltu osallistui 10.11.2021 toteutettuun By Iisalmi -seminaariin ja osa myös seminaaripäivänä järjestettyyn työpajaan.

Haastattelujen pohja-aineistoina käytettiin työpajaan laadittuja skenaarioita ja karttapohjia, joihin työpajassa pyydettiin merkitsemään "ihania ja kamalia" paikkoja. Käsitellyistä skenaarioista selväksi suosikiksi nousi skenaario "Showroom", joka sai haastateltujen keskuudessa varauksettoman suosion. Myös tapahtumia ja kaupunkilaisten "olohuonetta" kuvaavia skenaarioita pidettiin kiinnostavina ja niissä nähtiin paljon hyviä kehittämisen elementtejä. Kaiken kaikkiaan optimaalisena pidettiin kaikkien skenaarioiden yhdistelmää, joka rakentuu erityisesti Showroomin varaan.

Haastateltavien kommenteissa korostuivat tietyt samankaltaiset asiat, joita halutaan Iisalmen torin ympäristössä kehitettävän. Torille toivotaan modernia ja erilaisia kiinnostavia elementtejä sisältävää Torikeskusta, joka Showroom-sisältöisenä näyttäytyy paikallisia ja matkailijoita kiinnostavana Elämyskeskuksena. Uudessa Elämyskeskuksessa voisi olla esim. By Iisalmi matkailukeskus, "tehdasmatkailua" ja Iisalmen ja lähikuntien yritysten virtuaalisia ja elämyksellisiä näyttelytiloja. Showroom voisi toimia "syöttönä" tehtaiden omiin Visitor Centereihin ja niissä olisi kattavat aukioloajat ja matkailijan tarvitsemia peruspalveluja, esim. ravintola tai kahvila. Elämyskeskuksessa voi olla pysäköinti maan alla, liiketilaa nykyisille ja uusille yrityksille sekä kaupungin toimintoja. Tärkeää Elämyskeskuksessa on alueen yritysten aito sitoutuminen kehittämiseen. Elämyskeskus / torikeskus sijoittuisi nykyisen linja-autoaseman paikalle, jota esitettiin kokonaan purettavan. Tärkeänä nähtiin myös akselin: Kauppahalli – Elämyskeskus -akselin kehittäminen ja nykyistä kompaktimman torialueen kehittäminen ympärivuotisten toimintojen ja tapahtumien keskipisteenä. Erityisesti haastateltavat painottivat toimintojen kehittämistä nuorille ja yhteisöllisyyden vahvistamista. Myös Iisalmen keskustan lähirantoja tulisi hyödyntää nykyistä paremmin ja uudistaa mm. satama-aluetta.

Iisalmen keskustaan toivottiin lisää ympärivuotista elävyyttä keskustaan sijoitettavan asuinrakentamisen kautta. Ydinkeskustaan toivoivat muutamat haastatellut lisää kerrostaloasumista joidenkin huonokuntoisten ja purettavien rakennusten tilalle. Torialueesta ja sen ympäristöstä toivottiin lapsi- ja nuorisoystävällistä ja kehitettävinä elementteinä esim. nuorten tiloja, liikkumisympäristöjä ja Pop-Up-aluetta.

Keskustan kehittämistä jarruttavana tekijänä muutamat haastateltavat näkivät liiallisen suojelun ja liian suppean tarkastelualueen. Ydinkeskustan ulkopuolella on heidän mukaansa paljon elementtejä, joita voisi hyödyntää keskustan elävöittämisessä. Torin kehittämisen lisäksi tarvitaan asiakassegmentointia ja toimijoiden tarpeiden kartoittamista, eikä yksi tai kaksi yksittäistä rakennusta ratkaise keskustan elävyyttä – kyse on myös toimintatavoista ja markkinoinnista.

Moni haastateltava piti tärkeänä edetä tämän suunnitelman pohjalta ripeästi ja "kertarysäyksellä". Tavoitteellisena aikatauluna toteutukselle pidettiin vuotta 2025. Tarvittaessa voitaisiin tehdä pieniä kaavamuutoksia ja tärkeää on myös yhtiö, joka kerää tarvittavat investorit ja hankkii rahoituksen toteutukselle. Haastateltavat pitivät tärkeänä nopeaa reagointia viestinnässä, monien tahojen sitouttamista ja ympäristövastuullisuutta ja korkeaa laatua toteutuksessa. Yritystoiminnan kehittämisen Iisalmen keskustassa tulisi olla helppoa ja joustavaa. Myös ilmaista torikauppaa pidettiin elävöittämisen vuoksi merkittävänä ensiaskeleena.

Haastateltava ja edustamansa taho	Näkemykset skenaarioista		
	Tapahtumien tori	Iisalmen Showroom	Kaupunkilaisten olohuone
Haastateltava 1.			
Haastateltava 2.			
Haastateltava 3.			
Haastateltava 4.			
Haastateltava 5.			
Haastateltava 6.			
Haastateltava 7.			
Haastateltavat 8., 9. ja 10.			

2.5 Kehittämisen tavoitteet

Kohti uutta ja elinvoimaista Iisalmen keskustaa

Iisalmen keskustan kehittäminen tulee osaltaan rakentumaan merkittävästi rakentamiseen liittyvien kehityshankkeiden varaan. Niin nykyiset kuin uudetkin merkkirakennukset ovat suuressa roolissa Iisalmen keskustan elinvoimaistamisessa. Elinvoimaisuuden kehittäminen on kuitenkin paljon muutakin kuin pelkät uudet rakennushankkeet keskustassa. Yhtenä saapumisen paikoista keskusta on kasvot koko Iisalmelle, ja siten sen tulee edustaa samoja arvoja ja ajaa kaupungin strategisia tavoitteita. Elinvoimaistavaa konseptia tavoiteltaessa on otettava huomioon alue ja sen ominaispiirteet, vahvuudet ja heikkoudet, ja niihin liittyvät tulevaisuuden näkymät kaikilla tasoilla.

Yksittäiset rakennukset ja rakennelmat eivät ratkaise Iisalmen keskustan elinvoimaisuutta, koska siihen vaikuttavat vahvasti myös toimintatavat, joita on tarpeen muokata yhteistyöllä.

Elinvoimaistavan kehittämiskonseptin tarkoituksena on koota pienet ja suuremmat osaset yhteen mahdollisimman eheäksi kokonaisuudeksi. Tässä osiossa esittelemme Iisalmen keskustan konseptin suunnitteluajurit analyysistä tuttujen teemojen alla. Suunnitteluajurit ovat johtopäätöksiä analyyseistä, ydintoimijoiden haastatteluista sekä kaupunkilaisten osallistamisesta.

Suunnitteluajurit eivät ole ratkaisuja, vaan ne ovat suunnittelua ohjaavia määrittelyjä. Suunnitteluajurit kiteyttävät analyyseistä ne huomiot, mihin Iisalmen keskustan tulee tulevaisuudessa vastata, ja mitä keskustan tulee käyttäjilleen ja kaupunkilaisille tarjota.

Kohdassa 3 Konsepti esittelemme suunnitteluajureiden ohjaamana luodun konseptin.

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Tiloja ja toimintoja kaikille

- Säilytä alueelle tyypillinen kerroksellisuus
- Kunnioita Kukkulamaisemaa – uudisrakentaminen pääosin 2–4 kerroksista
- Luo keskustamaista hybridirakentamista, jossa toiminnot sekoittuvat, sisä- ja ulkotilat limittyvät ja pop-up -toiminnot mahdollistuvat
- Tuo keskustaan lisää jokapäiväisiä käyttäjiä lisäämällä keskustan asukasmäärää täydennysrakentamalla ja/tai kehittämällä nykyistä asuntokantaa
- Panosta laadukkaaseen kaupunkikuvaan
- Hyödynnä kärkiyritysten brändit rakentamisessa
- Luo kaikille saavutettavaa ja tasa-arvoista ympäristöä

LUONNONYMPÄRISTÖ

Luo toriympäristölle oma vihreä luonne

- Täydennä viherverkostoa – yhdistä Tori Iisalmen sinivihreään
- Ammenna ideoita Ylä-Savon maaseudun teemoista ja luo keskustaluonnosta uutta henkistä pääomaa
- Luo vehreydellä superhoukuttimia – uusia paikkoja oleskeluun ja viihtymiseen

KOVA INFRASTRUKTUURI

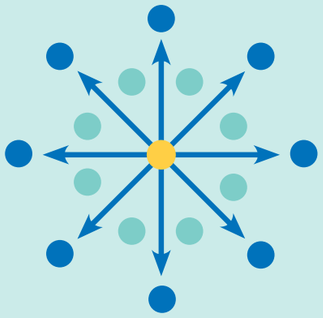

Ohjaa ihmisvirtoja jouhevammin torille ja luo tukitoimintoja

- Tuo Kaupunginranta, Rautatieasema ja Luuniemi lähemmäs toria pienetämällä ”henkisiä yhteyksiä”.
- Luo sujuvampia yhteyksiä Pohjolankadun yli ja läpi.
- Vapauta maata autojen säilyttämiseltä kiinnostavalle toiminnalle. Sijoita rakenteellista pysäköintiä riittävästi oikeisiin paikkoihin.
- Luo uudesta linja-autoasemasta useita liikkumis-muotoja ja kohderyhmiä tukeva solmukohta ja hubi
- Kehitä kevyen liikenteen yhteyksiä keskusta-alueella ja luo lisää kiinnostavaa toiminnallista (ja kaupallista) kivijalkaa
- Luo koko Iisalmen ja keskustan kattava opastuksen ja informaation digitaalinen- ja fyysinen verkosto

PEHMEÄ INFRASTRUKTUURI

Tee keskustasta kiinnostava – kehitä kärkiyritysten brändien päälle

- Hyödynnä paikallinen potentiaali osallistamalla kärkiyritykset keskustan kehittämiseen ja tee paikallisista ylpeydenaiheista näkyvää rakennettua ympäristöä esimerkiksi Nääteikkunan muodossa
- Kehitä torista kaikkien iisalmelaisten ja vierailijoiden yllätyksellinen kohtaamispaikka
- Kehitä julkisia kaupunkitiloja tapahtumakäyttöön
- Mahdollista asiointikeskusta tuomalla julkisia palveluita uudenlaisilla tila- ja palveluratkaisuilla keskustaan.

KÄYTTÄYTYMISKULTTUURI

Tarjoa tiloja ja toimintoja potentiaalisille kohderyhmille

- Huomioi kohderyhmien erityispiirteet tilojen, palveluiden ja alueiden kehittämisessä. Luo asumista etenkin eläkeläisille ja lapsiperheille. Huomioi eritoten nuoret ja lapset kaupungin käyttäjinä.
- Edistä urbaanin asumisen elämäntapoja kytkemällä asumiseen palveluita
- Ammenna paikallisuudesta ja luo matkailun sekä elinkeinoelämän näkökulmasta kansainvälisesti kiinnostavaa sisältöä
- Luo paikkoja pop-up tiloille ja muuttuvalle kaupunkielämälle niin sisälle kuin ulos
- Luo yhtenäinen fyysinen ja digitaalinen Iisalmi, mutta vältä päällekkäisyyksiä.

3

Konsepti

Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

3.1 Elinvoimainen toimintakulttuuri

Keskustan elivoimaisuutta toimintakulttuurin kehittämisellä

Elinvoimaisuus on rakennetun ympäristön ja toimintakulttuurin muodostoma kokonaisuus. Rakennettu ympäristö tarjoaa mahdollisuuksia toiminnan järjestämiseksi, uusien investointihankkeiden luomiseksi ja yleisen kaupunkitilan viihtyisyyden kehittämiselle. Rakennetun ympäristön kehittämistä ohjaa kaupungin, kaupunkilaisten ja yrittäjien välinen toimintakulttuuri ja yhteinen halu kehittää toimintaa.

KAUPUNKIELÄMÄ JA MATKAILU

Viihtyisä kaupunkiympäristö luo mahdollisuuksia monipuolisille tapahtumille ja oleskelulle sekä asukkaille että kävijöille. Laadukas ja vehreä ympäristö kutsuu viihtymään, viipymään ja käyttämään palveluita. Iisalmelaisen luonnon hyödyntäminen luo houkuttelevaa omaleimaisuutta niin asumiseen, liiketoimintaan kuin palveluihinkin. Houkuttelevuutta voidaan tukea esimerkiksi seuraavilla toimilla (nykytilaan nähden ensisijaiset korostettu):

- Monipuolinen tapahtuma- ja järjestökentän tukeminen, esim. yhteistyöhankkeet, erimittaiset rahoitukset, ulko- ja sisätapahtumatilojen tarjoaminen
- Tapahtumaviestinnän ja -markkinoinnin yhteisalustan kehittäminen. Alustan tulee palvella onnistuneesti sekä tapahtumajärjestäjiä että -kävijöitä
- Kaupungin koordinoima virkistyspalveluiden monipuolistaminen yhteistyössä palveluntarjoajien ja järjestöjen kanssa.
- Luontopalveluiden tehokkaampi hyödyntäminen arkipalveluissa, asumisessa ja matkailussa
- Arkiliikunnan tukeminen, esim. kuntalaispalvelut ja kevyen liikenteen kehittäminen
- **Keskustan yleisilmeen kehittäminen**, esim. istumispaikkoja, katuvihreää ja huolellista ylläpitoa
- Vanhojen perinteiden hyödyntäminen ja kiinnostavien uusien luominen matkailussa ja palveluissa
- **Matkailun strategiset kehittämishankkeet,** esim. kaupungin johtamat hankkeet yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Matkailun kehittäminen matkailijapolkujen avulla.

ELINKEINOELÄMÄ JA YRITTÄJYYS

Elinkeinoelämän houkuttelu luo vetovoimatekijöitä keskustaan, monipuolistaa palvelutarjontaa ja luo työpaikkoja myös ydinkeskustaan. Yhteistoiminnalla liike-elämän kanssa voidaan luoda parempia tukipalveluita liiketoiminnan harjoittamiseksi. Monipuolisen liiketoiminnan tukeminen lisää myös työmarkkinoiden monipuolisuutta. Keskustan asukkailla tulee olla mahdollisuuksia työntekoon keskustassa. Houkuttelevuutta voidaan tukea esimerkiksi seuraavilla toimilla (nykytilaan nähden ensisijaiset korostettu):

- Tyhjien toimitilojen väliaikainen käyttöönotto tai uusiokäyttö, kunnallisten ja yksityisten toimitilapalveluiden kehittäminen.
- Yritystystoiminnan tukipalveluiden kehittäminen, esim yrityssparraus.
- **Uusien liiketoiminnallisten mallien tukeminen**, esim. hankekohtainen kehitysyhteistyö
- **Yritysten osallistaminen kaupunkikehitykseen**, esim. haastattelut ja yhteistyökumppanuudet
- Liikevaihdoltaan eri kokoisten toimijoiden sijoittumisen mahdollistaminen keskustaan, esim. erikokoiset liiketilat
- Monipuolisten palveluiden (julkiset ja yksityiset)kehittäminen keskustassa houkuttelevat kävijöitä
- Elinkeinoelämän tukemisessa painoitetaan ensisijaisesti sellaisen liiketoiminnan tukemista, jolla on työllistävä vaikutus, esim. saatavilla on työvoimaa tai liiketoiminta houkuttelee uutta osaamista ja työvoiman siirtymistä
- Koulutuslaitosten ja liiketoiminnan yhteistyö lisää työllisyyspolun varmuutta sekä tuottaa osaamista ja tekijöitä työllisyyssektoreiden nykytilaan

KAUPUNKI JA PALVELUT

Toimimalla luotettavana ja selkeänä yhteistyökumppanina kaupunki luo vakautta liiketoimintaan. Kaupungin tehtävänä on mahdollistaa uudet kiinnostavat avaukset mutta priorisoida kaupunkikehityksen kannalta olennaiset toimet. Hyvät peruspalvelut ja arjen laatu houkuttelevat asukkaita. Selkeät menettelytavat mahdollistavat uusien ideoiden kehittämisen niin yksityshenkilöille, yrityksille kuin järjestöillekin. Nykytilaan nähden ensisijaiset toimet korostettu:

- Kaupungin palveluiden selkeyden ja joustavuuden kehittäminen, esim. digitaaliset palvelut
- **Palveluiden houkuttelu ja sijoittaminen toriympäristöön**
- **Kokeilukulttuurin edistäminen.** Kaupunki on valmis kokeilemaan hallitusti erilaisia toimintamalleja löytääkseen parempia menettelytapoja, esim. liiketoiminnan tukemisessa ja kaupunkikehityksessä. Kokeilukulttuurille tulee budjetoida resursseja, esimerkiksi yksi kokeiluhanke/vuosi
- Luotettava kaupunki-imago houkuttelee uusia toimijoita ja asukkaita
- **Erikokoisten yhteistyöhankkeiden tarjoaminen** (esim. kiinteistökehitys, rakennuttaminen, palveluiden monipuolistaminen) mahdollistaa yritysten sitouttamisen merkityksellisiin ja uskoa luovaan kaupunkikehitykseen. Mahdollisuuksia pieniin ja suurin investointeihin. Yhteistyöhankkeisesta tulee viestiä selkeästi ja houkutella tekijöitä myös kunnan ulkopuolelta
- Ympäristövastuullisuuden korostaminen

3.2 Keskustan kehittämisen konsepti

Monipuolisten osakonseptien avulla elinvoimaa Iisalmen keskustaan

Keskustan rakennetun ympäristön elinvoimaisuus ei ratkea pelkästään tarkastelemalla selvitysalueen viereisiä tai läheisiä alueita. Osoitetulla alueella on tärkeä kaupunkirakenteellinen ja elinvoimainen rooli yhtenä kaupungin solmukohtana. Tätä roolia tukemaan on oleellista kehittää myös selvitysalueeseen liittyviä alueita.

Sujuva liikkuminen

Teemakadut

Kevyelle liikenteelle suunnatut *teemakadut* kutsuvat kulkijoita käyttämään julkista katutilaa eri tarpeiden mukaisesti, ja kytkevät keskustan oleelliset päätepisteet helposti opastetuksi verkostoksi.

Itä–länsi –suunnan *Urbaanin liikkumisen teemakadut* liittää Rautatieaseman, Torin ja Kaupunginrannan yhteen. Nykyisellään koettua suurta etäisyyttä pienennetään mm. joukkoliikenteen reittejä kehittämällä ja kaistoja eri kulkuvälineille järjestämällä. *Urbaanin liikkumisen teemakadulta* on erinomaiset yhteydet luontoon ja vesistöihin. Uudet *superristeykset* helpottavat kävelyn ja pyöräilyn kulkua muun muassa Pohjolankadun koivukujan toisistaan irtonaisilla pätkillä.

Pohjois–etelä –suunnan *Kaupan ja maaseudun teemakatu* kytkee Kirkkopuiston, Torin ja Luuniemen yhteen. Teemakadulla kivijalka– ja pop–up –kaupat levittäytyvät Ylä–Savon maaseudulta tuttujen teemojen elävöittämille, yhteisöllisyyttä vahvistaville katualueille.

Joukkoliikenteen ja pysäköinnin ratkaisut

Tiloja vapautetaan autojen säilyttämiseltä ihmisille ja toiminnoille sijoittamalla osa autoista keskitettyihin pysäköintilaitoksiin. Torialueen läheisyyteen pysäköintilaitokseen sijoittuu liityntäpysäköintiä.

Torista sykkivä Aakio

Iisalmen sykkivä sydän on teemakadut ja pääreitit yhteen kytkevä torialue, *Aakio*. *Aakio* monipuolisine toimintoineen on koko elävän kaupungin toiminnan ja tapahtumien kasvot, ja se on keskeinen reittien keskipiste eri puolille kaupunkia. Virkistys, markkinat ja tapahtumat kytkeytyvät yhdeksi koko alueen kattavaksi eläväksi kokonaisuudeksi, joka esittelee paikallisuuden, kulttuurin ja yrittämisen todellista voimaa niin paikallisille kuin vierailijoille.

Uusi toriympäristö toivottaa kaikki tervetulleiksi ja sisältää kiinnostavia ja houkuttelevia kohteita. Joustavat sisä– ja ulkotilat mahdollistavat ympärivuotisen käytön ja vaihtuvan toiminnan. Aakion palvelut ovatkin auki iltaisin ja viikonloppuisin. Yrittäjille tori tarjoaa uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia ja vilkastuttaa kauppaa keskustassa. Aakiolle tai sen läheisyyteen sijoittuvat myös uusi elämyskeskus, *Nääteikkuna*, ja uudet linja–autoliikenteen järjestelyt.

Keskustakorttelit

Savonkadun ja Kauppakadun välissä olevia kortteleita kehitetään monipuolisiksi hybridikortteleiksi, joissa yhdistyvät kaupan, työnteon, matkailun ja asumisen toiminnot. Autojen siirtäminen pysäköintilaitoksiin vapauttaa kortteleiden sisäpihoja kaupallisille ja asumisen toiminnoille.

Keskustan uusi vihreä

Iisalmen omaleimainen vihreä identiteetti rakentaa nykyisten voimavarojen ja paikallisten ominaisuuksien päälle. Teemakadut luovat paremmat yhteydet keskustasta olemassa oleviin viheralueisiin, rantaraiteille ja luontoon. Katuvihreän lisääminen ja uusi Aakion toiminnallinen vihreä houkuttelevat ihmisiä viettämään aikaa keskustassa sekä toimivat hulevesien hallinnan välineenä. Keskustakortteleissa sisäpihojen kehittäminen mahdollistaa asumisen toteuttamisen osana hybridikortteleita.

Kaupunginranta

Kaupunginrannasta ja Satamasta luodaan korkealuokkainen virkistyksen ja matkailun keidas – keskustan läntinen päätepiste. Aluetta kehitetään niin paikallisten kuin vierailijoidenkin näkökulmasta monipuolisemmaksi veteen liittyvien liikkumisen ja aktiviteettien paikaksi sekä rantatoimintojen ja matkailun alueeksi. Rantaan syntyy tapahtumien, reittien ja virkistyksen elävä ja ympärivuotinen solmu.

Keskustan muu täydennysrakentaminen

Alueella on runsaasti kortteleita, joissa on rakentamattomia paikkoja, mutta joiden toteuttamisen esteenä ovat tonttikohtaisesti hankalasti järjestettävät toiminnot (pysäköinti, jätteet, pihatoiminnot, apu– ja yhteistilat). Näiden "kesken jääneiden kortteleiden" kehittäminen mahdollistetaan siten, että korttelin toimintoja tarkastellaan kokonaisuutena tonttikohtaisen tarkastelun sijaan. Sopimusten kautta luodaan edellytykset täydennysrakentamiselle sekä mahdollistetaan aikaisempaa monipuolisempi ja laadukkaampi asuminen Iisalmen keskustassa. Uusi kaupunkiasuminen lisää ostovoimaa keskustassa ja elävöittää osaltaan keskustaa ympäri vuoden.

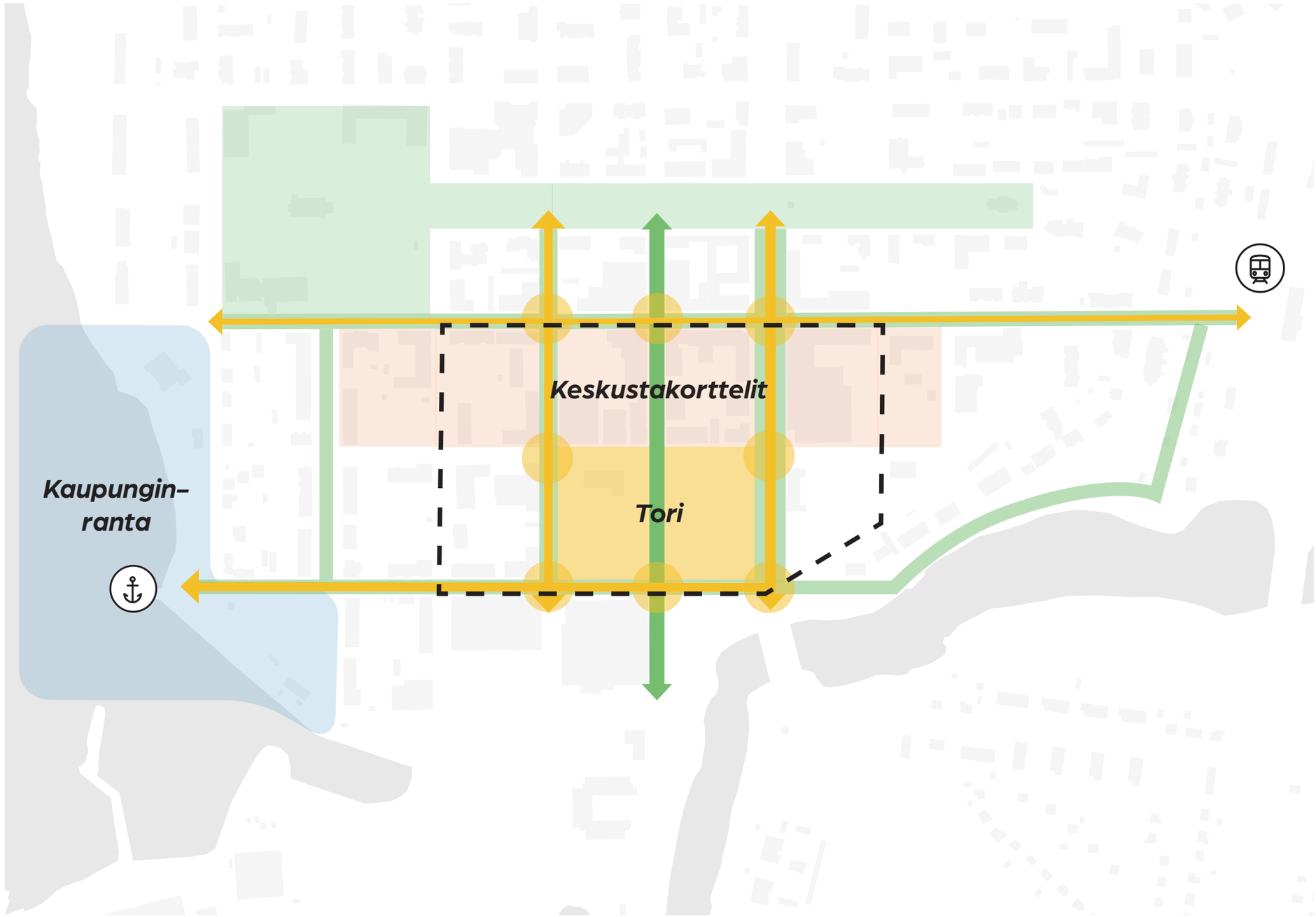

Keskustan kehittämisen osakonseptit kartalla

Tori, ”Aakio”

Kaupunginranta

Keskustan vihreä

Keskustakorttelit

Kaupan ja maaseudun teemakatu

Urbaanin liikkumisen teemakadut

Kevyen liikenteen superristeys

3.3. Sujuva liikkuminen

A – Teemakadut omaleimaisuuden ja liikkumisen mahdollistajana

Teemakadut ja *superristeykset* kytkevät Iisalmen keskusta-alueen tärkeät päätepisteet yhteen hyvin opastetuksi kevyen liikenteen verkostoksi. Teemakadut parantavat kaupunkitilan luonnetta, selkeyttävät reittejä ja tekevät katutilasta elävää ja monikäyttöistä iisalmelaisella omaleimaisuudella höystettynä.

Urbaanin liikkumisen teemakatujen tehtävänä on tuoda rautatieasema, torialue ja kaupunginranta yhteen. Urbaanin liikkumisen teemakaduilla kehitetään joukkoliikenteen reitistöä ja huomioidaan paremmin eri liikkumisen tapojen vaatimat kaistatarpeet. Eri-ikäiset kaupunkilaiset huomioidaan monipuolisella katukalusteiden, kaupunkitaiteen ja leväh-dyspaikkojen tarjonnalla sekä esteettömällä suunnittelulla.

Kaupan ja maaseudun teemakatu kytkee yhteen Kirkkopuiston, tori-alueen ja Luuniemen. Kivijalka- pop-up -kauppojen erikoiskatua elävöittää uudenlainen Ylä-Savon maaseudun luontoaiheista innoituk-sensa saanut kaupunkivihreä.

Kaupan ja maaseudun teemakatu

Keskustan katuympäristöön tuotu maa-seudun viehätys on omaleimaista.

Kadunvarsilla on kiinnostavia aktiviteetteja. (C) MUUAN, Sairaalaniemi, Rovaniemi

Maitolaiturit kaupunkiympäristössä oleske-lun paikkoina.

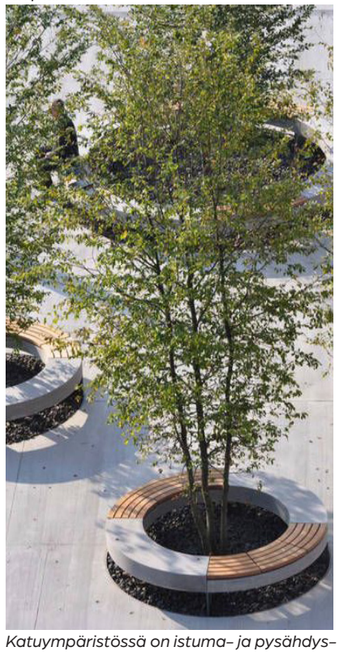

Katuympäristössä on istuma- ja pysähdys-paikkoja erilaisiin tarpeisiin.

Urbaanin liikkumisen teemakatu

Superristeykset mahdollistavat helpon ja sujuvan liikkumisen.

Digitaaliset opasteet tuovat vaihtuvaa ja kiinnostavaa sisältöä katukuvaan.

Nopeat pyöräyhteydet tuovat keskusta-alueen kiinnostavia kohteita lähemmäksi.

Erilaiset liikkumisen tavat ja kaistajärjestelyt ovat kiinnostava osa kaupunkielämää. (C) MUUAN, Aninkainen, Turku

B – Joukkoliikenteen ja pysäköinnin ratkaisuilla elävää katutilaa

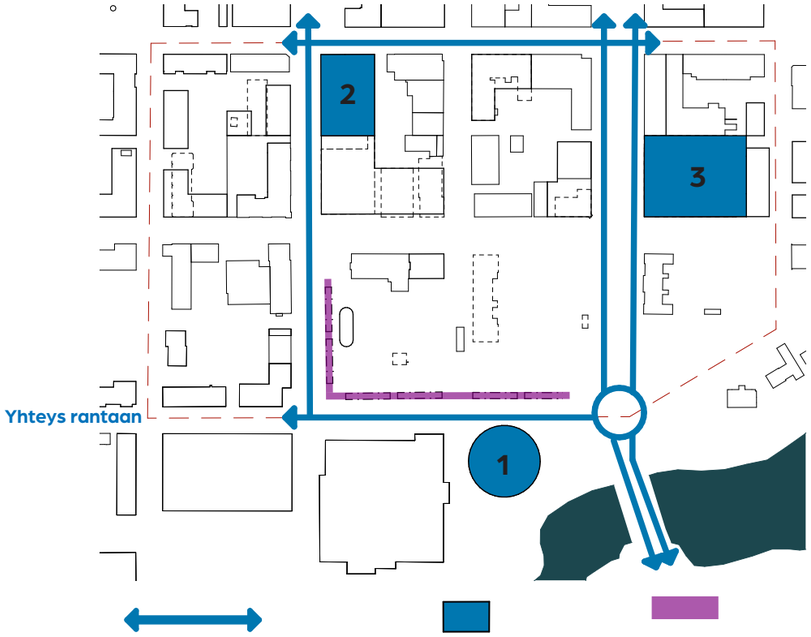

Joukkoliikenteen pääkehä

Mahdolliset paikat pysäköintilaitoksille, 1 – 3 kpl

Joukkoliikenteen katokset

Keskusta-alueen kaupunkitilan viihtyisyys on valttikortti sekä paikallisille toimijoille että vierailijoille. Auton säilyttämiseen käytettäviä tiloja järkevöittämällä ja tiivistämällä voidaan saavutettavuudesta tinkimättä vapauttaa tiloja ihmisille ja toiminnoille. Joukkoliikennettä ja hyötyliikuntaa kehittämällä voidaan edistää ilmastotavoitteita ja edistää hyvinvointia.

Konseptissa on esitetty kolme mahdollista sijaintia pysäköintilaitoksille. Torin eteläpuolelle sijoittuvaan pysäköintilaitokseen (1) sijoittuu osa torin pysäköintipaikoista ja liityntäpysäköinti. Keskustakortteleiden pysäköintilaitokseen (2) sijoittuu enemmistö asukaspaikoista sekä kaupallisen keskustan asiakaspaikoista. Itäisimpään pysäköintilaitokseen (3) sijoittuu toimistokorttelin työntekijä-, vierailija- ja asukaspaikkoja. Pysäköintilaitosten määrä, niiden autopaikkamäärät ja sijainti tulee tutkia korttelikohtaisissa viitesuunnitelmissa.

Linja-autokatokset

Odottelukatokset antavat suojaa linja-autoa tai noutokyytiä odotellessa, esimerkkinä Porvoon tori.

Valaistut katokset näkyvät kauas ja mahdollistavat elävät katutaiteen installaatiot. (C) MUUAN, Kemi

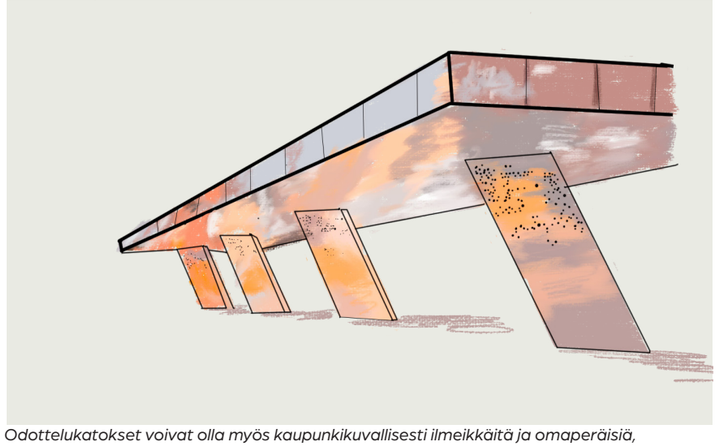

Odottelukatokset voivat olla myös kaupunkikuvallisesti ilmeikkäitä ja omaperäisiä, esimerkkinä Lahden matkaterminaali (JKMM Arkkitehdit).

Pysäköinti

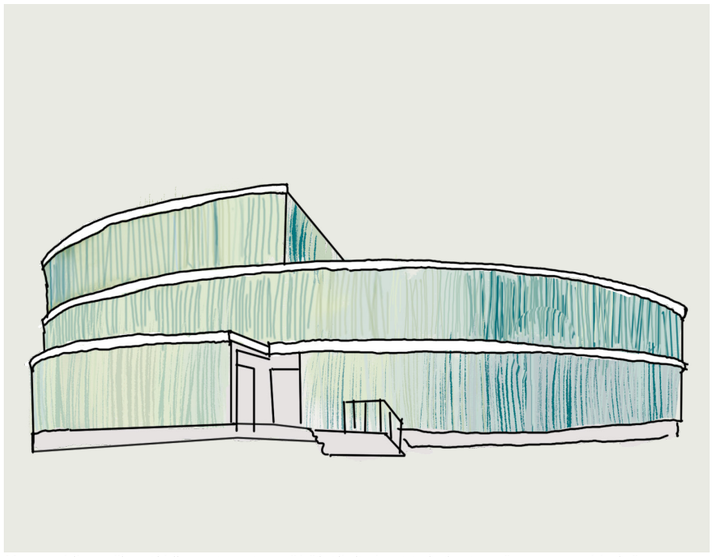

Kaupunkikuvallisesti kiinnostavat pysäköintilaitokset toimivat myös maamerkkeinä, esimerkkinä Kruunuparkki Helsingissä (Arkkitehdit NRT).

Pysäköinnin keskittäminen viihtyistää katuympäristöä ja jättää tilaa toiminnoille. (C) MUUAN, Kaleva, Tampere

3.4 Torista sykkivä Aakio

Paikallisuuden ja yrittämisen sykkivä sydän

Iisalmen keskustan sydämenä toimii torialue, jossa paikallisuus, yrittäjyys ja virkistys yhdistyvät kaupungin sykkiväksi sydämeksi, *Aakioksi*. Iisalmen Aakio on elinkeinoelämän yhteistyötä korostava ympärivuotinen palvelu- ja elämyskokonaisuus, joka toimii matkailijoiden saapumispisteenä kaupungin ihmeisiin. Iisalmen asukkaille Aakio näyttäytyy ennen muuta tapaamis- ja oleskelupaikkana, jossa on kattavasti palveluja auki myös iltaisin ja viikonloppuisin, vuodenajasta riippumatta. Aakio ammentaa paikallisista lähtökohdista ja tarjoilee sekä asukkaille että matkailijoille paikallisesta kulttuurista innoituksen saaneita aktiviteettejä, tiloja ja palveluita. Kärkiyritykset näkyvät ylpeydellä ympäristössä esimerkiksi rakennusmateriaalien ja kaupunkiympäristön- ja taiteen toteuttajakumppaneina, sekä suoraan kaupallisten toimijoiden Ponsse, Genelec- tai Olvi-kauppana.

Toriympäristöön sijoittuva uusi elämyskeskus, *Nääteikkuna*, tarjoaa monipuolisia matkailun ja kaupan palveluita sekä toimii yritysten esittely- ja toimitiloina. Nääteikkunassa voi esimerkiki vuokrata etätyötiloja ja osallistua yrityksen palveluita esitteleville virtuaalikierroksille.

Aakio tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia kaupan, matkailun ja muun liike-elämän kehittämiselle. Liikeympäristö houkuttelee uutta yritystoimintaa, projektiluontoista liiketoimintaa ja start-up -toimintaa esimerkiksi alueen nuorille. Iisalmen Aakio ei ole vain yksittäinen rakennus, vaan koko torialueen yhteistyön suurnäytös, joka liittää torin eri toiminnot yhdeksi kokonaisuudeksi. Keskeinen sijainti mahdollistaa helpon saavutettavuuden ja eri toimijoiden jouhevan liittymisen kaupungin näkyviksi sisällöntuottajiksi. Digitaaliset palvelut kytkevät tapahtumat ja tapahtumapaikat kokonaisuudeksi. Aakion jalankulun ympäristöä muutetaan turvallisemmaksi raskasta liikennettä poisohjaamalla ja toripintaa Keskustakortteleihin ulottaen. Tämä mahdollistaa myös Kauppakadun terassi- ja tapahtumakäytön. Aakion toiminnallisuus koostuu neljästä teemakokonaisuudesta:

Tapahtumien Aakio tuo yhteen perinteet, uudet innovaatiot ja paikallisen positiivisen hulluuden luomukset houkutellen tapahtumakävijöitä jopa kansainväliseltä tasolta. Monipuolisia tapahtumia varten toriympäristössä on ulko- ja sisätiloja, jotka mahdollistavat ympärivuotisen tapahtumatoiminnan yhdessä lähialueen kanssa. Tapahtumatoiminnan keskeisenä rakennuksena toimii Nääteikkuna, josta voi varata itselleen tapahtumatuotannon kaluston.

Markkinoiden Aakio tarjoaa perinteikästä torimyyntiä, ruokaa ja markkinoita Kauppahallin kupeessa. Markkinoiden torin paikallisuutta korostavat autenttiset toritapahtumat ovat matkailijoille taattua puuhaa muiden torin aktiviteettien yhteydessä. Toritoiminnan ympärivuotisuutta lisää Kauppahallin lämpimänä terassina toimiva laajennusosa, paikallisten viljelijöiden ruokatori *Muaseuvvun marketti*. Kauppahallin tarjontaa monipuolistetaan ja erityisesti kuratoidaan alueen ruokakulttuuriin esittelemiseen.

Vehreä Aakio tarjoaa uuden vehreän, maaseutumaista luontoa kaupunkiympäristössä tulkitsevan virkistys- ja aktiivialueen toriympäristön kupeeseen. Aakio on yhteisöllinen tapaamisen paikka, kaupunkilaisten olohuone, joka tarjoaa eri ikäisille oleskelun, liikkumisen ja leikin paikkoja aivan keskustan ytimessä myös tapahtumatarjonnan ulkopuolella. Piknikpaikat, istuskelupenkit ja pienpelikentät kuuluvat laadukkaseen ympärivuotiseen aktiviteettitarjontaan.

Matkailijoiden Aakio siivittää matkustajat välittömästi Iisalmen keskeiselle paikalle. Aakio toimii Iisalmen reittien keskipisteenä, josta matkailijat opastetaan varsinaisiin kohteisiin. Kaikki alkaa Aakiolta – kaikki päättyy Aakiolle! Torialueella vanha laaja matkaterminaalin alue korvataan torin eteläiseen reunaan sijoittuvilla ilmeikkäillä odotuskatoksilla, jotka toimivat matkustajien noutopisteenä. Torialueen lähistölle sijoittuu uusia pysäköintilaitoksia, joihon sijoitetaan torin nykyiset paikat ja liityntäpysäköinti.

Torijärjestelyiden esimerkit

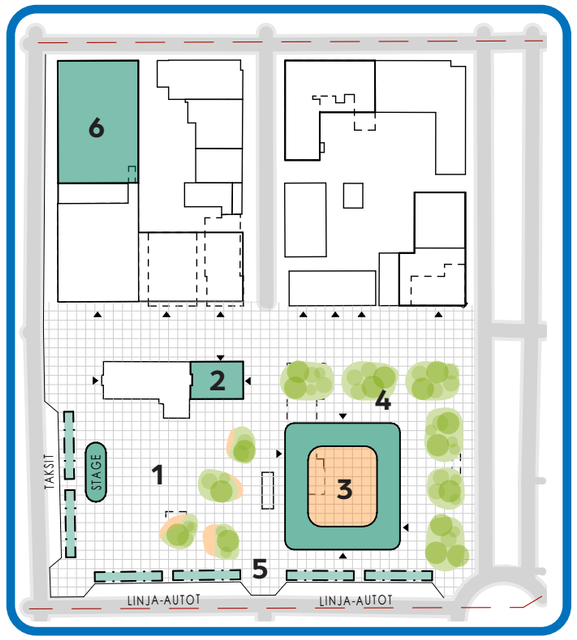

Versio 1
Nääteikkuna sijoittuu entisen linja-autoterminaalin tilalle. Pienipiirteisen Nääteikkunan matalassa, paviljongimaisessa rakennuksessa on pieniä vuokrattavia tiloja esim. paikallisille yrityksille.

1. Markkinoiden ja tapahtumien Aakio
Toritoimintojen alue (myyntikojut, joulu- ja ruokamarkkinat, mahdollisuus katettuun tilaan, esiintymislava.

2. Muaseuvvun marketti (kauppahallin laajennus)
lasipaviljonki, noutolokerot, pidennetty terassikausi

3. Nääteikkuna (elämyskeskus)
yritysten esittelytoiminnan ja kaupan keskus

4. Torin toiminnallinen vihreä
Virkistyksen, oleskelun ja kuntoilun paikat
(piknik, istuskelupaikat, maaseudun luonto, pienpelit)

5. Matkailijoiden Aakio
Linja-autokatokset ja taksitolppa.
(matkailijoiden noutopaikka, linja-autojen säilytys rautatieasemalla)

6. Pysäköintihalli
I–IV

Uudisrakennus (mahdollinen)

Purettava rakennus

Versio 2
Nääteikkuna sijoittuu kaupalliseen kortteliin Keisarikulman tilalle. Suuri Nääteikkuna muodostaa hybridikorttelin, jonne sijoittuu erikoisliikkeitä, palveluita ja yritysten toimi- ja esittelytiloja.

Vehreys lisää torialueen kiinnostavuutta myös tapahtumien ulkopuolella.

Koivut osana keskustan uutta maaseutua.

Leikki- ja oleskelupaikkojen sijoittelu Aakion vihreään aktivoi kaupunkitilaa.

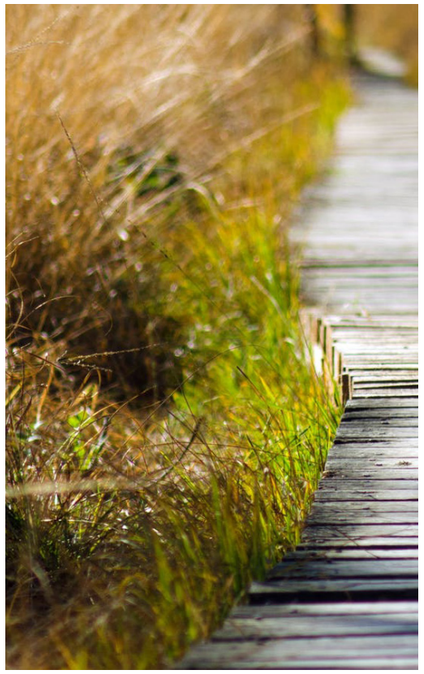

Maaseudun luonnon omaleimainen ilme keskustassa.

Sesonkitapahtumat houkuttelevat paikallisia ja vierailijoita.

Satokauden tuotteiden myyntiä Muaseuvvun marketilla.

Urbaanit istumapaikat kutsuvat viipymään ja viihtymään.

Vuodenajoittain vaihtuvia urbaanin tekemisen paikkoja eri ikäisille.
(C) MUUAN, Kemin pohjoinen keskusta, Kemi

Paikallisuutta korostavia toritoimintoja.
(C) MUUAN, Kangasalan kauppahalli, Kangasala

Taideprojektit elävöittävät toriympäristöä.

Paikallisten yritysten ja näkyminen kaupunkiympäristössä, esimerkissä Schouwburgplein Rotterdamissa.

Katuvalot ja taideinstallaatiot tuovat elävyyttä myös pimeisiin vuodenaikoihin.

Pienpelien ja kuntoilun paikkoja keskustan ytimeen.

Ympärivuotisia toritapahtumia.

Keskusta-alueen toiminnallinen konsepti

Keskusaakion uusi kaupallinen ydin

ASUMINEN JA ASUMISEN PALVELUT

- uudet asumisen konseptit
- asuntoja senioreille
- PALVELU-ASUMINEN
- maaseutu-matkailukoti
- majoituksen kesto päivästä kuukausiin
- työtiloja asumisen yhteydessä
- lyhytaikaisesti asuvan asunnon vuokraus
- Palvelut kotiin parilla klikkauskella
- HELPPO ARKI
- kotiin kuljetettavat palvelut
- kaupungin vuokra-asunnot
- moderni keskusta-asuminen
- lapsi-perheiden asunnot
- LYHYTAIKAINEN ASUMINEN
- opiskelija-asuminen
- Majoitus ja vuokraus-palvelut

TAPAHTUMAKÄYTTÖ

- kisakat-somot
- festivaalit & juhlat
- ESIINTYMISEN TILAT
- konsertit
- luistelua
- HARJOIT-TELUN TILAT
- aktiivinen myös talvella
- pelaamisen paikat
- ryhmä-liikunta
- puisto-jumppa
- lemmikkien paikat
- leikkipaikka

ERITYIS-KAUPAN KESKUS

- PT-kauppa
- paketti- ja ruokanoudot
- kioski
- apteekki, posti, Matkahuolto
- GRAB & GO
- pysäköinti & tukipalvelut
- yhteiskäyt-tökulkuväli-neet
- joukkoliiken-teen pysäkit
- Opastus ja aikataulut
- lisalmi-info
- kirjasto
- rekrytori, työllisyys-palvelut
- KAUPUNGIN PALVELUT
- matkan-järjestäjien yhteistilat
- lisalmen matkailun showroom
- kauppahalli / paikallisuus
- ravintolat & kahvilat
- kuntosali
- joustavat työ- ja neuvottelu-tilat

NÄÄTEIKKUNA

- yökerho
- Olvi
- Normet
- Ponsse
- Genelec
- Lunawood
- VISITOR CENTER ALUEEN TOIMIJOILLE
- TOIMIN-NALLINEN ELÄMYSTILA

Nämä yhdessä luovat keskus-taan myös matkailijoita houkuttelevaa vetovoimaa

AKTIIVINEN JA ELÄVÄ AAKIOYMPÄRISTÖ

- viihtymisen paikat
- VIRKISTYMINEN JA VIIHTYMINEN
- valo- ja äänitaide
- torin ääni-maailma
- ELÄMYKSELLISTÄ ODOTTAMISTA
- tapahtuma-trailerit
- kauhan varret valai-sinpylväinä
- puiset oleskelu-rakenteet
- välineiden vuokraus ja huolto
- fitness-ravintola
- sportti-baari

Tone of voice!

Torialueesta käytetään tässä yhteydessä iisalmelaisittain nimitystä aakio. Nääteikkuna sijjaitsee aakiolla.

Vanhemmat voivat osallistua leikkeihin tai seurata niitä leikki-paikan läheisyydessä olevasta kahvilasta

Elämyksellinen odottaminen muodostuu sekä kaupallisista että toiminnallisista palveluista. Odottamisen tulee olla elämyk-sellistä tuleepa keskustaan ensimmäistä kertaa tai kulkee sen läpi päivittäin.

MUUAN SWECO IISALMI

3.5 Keskustakorttelit

Monipuoliset hybridikorttelit tuovat palveluita ja asukkaita

Torialueen pohjoiselle laidalle, Savonkadun ja Kauppakadun väliin sijoittuvat monipuoliset hybridikorttelit, joissa yhdistyvät liiketoiminnot ja asuminen. Keskustakorttelit ovat vehreiden sisäkortteleiden ja pienimittakaavaisen tapahtumatoiminnan korttelikokonaisuus, joka laajentaa torin vaikutusta sekä pohjoiseen Kirkkopuistonkadulle että itään yli Pohjolankadun. Kortteleissa yhdistyvät kaupan, työnteon, matkailun ja asumisen toiminnot. Kaupallinen keskusta tiivistyy, monipuolistuu ja muuttuu viihtyisemmäksi. Autojen määrän vähentäminen ja pysäköintipaikkojen siirtäminen pysäköintilaitoksiin vapauttaa korttelien sisäpihoja muille toiminnoille.

Asukkaiden houkutteleminen keskustaan luo kysyntää hyville arkipalveluille ja joukkoliikenneyhteyksille, joista hyötyvät myös taajamien asukkaat. Monipuolinen asukasprofiili luo tarvetta myös monipuoliselle erikoisliikkeiden tarjonnalle. Asukkaat tuovat luontaista työvoimaa keskustan elinkeinoelämälle. Paikalliset asukkaat tuovat aktiiviseen kaupunkielämään jatkuvuutta, joka ei jää kausiluontoisen matkailun ja sen ailahtelevuuden varaan. Uutta kaupunkiasumista kehitetään lisälmessa kokonaisuutena, johon sisältyy palveluja eri elämänvaiheisiin. Yhteisöllisyyttä lisäävät asumisen yhteyteen toteutettavat päivähoito-, etätyö-, liikunta-, kulttuuri- ja hoivapalvelut, joita voidaan kehittää kortteli- ja aluekohtaisesti. Uusissa kortteleissa totetuukin yhteisöllisyys, eri ikäisten ihmisten aktivointi ja palvelujen kohdentaminen kaikille käyttäjäryhmille. Palvelujen olemassaolo lähellä tuo turvallisuuden tunnetta ja luo puitteita hyvinvoinnille.

Jokaiselle keskustakorttelilla on ainutlaatuinen kortteli-ilmeensä, joka rakentuu kortteleiden käyttäjäryhmien, julkisen palvelutarjonnan ja kehittyvän rakennuskannan varaan. Kaikkiin kortteleihin voidaan sijoittaa asukasprofiilin mukaista uutta asumista. Lapsiperheiden kortteli on laajojen leikki- ja urheilualueiden, koulujen nopean saavutettavuuden ja perheasuntojen alue. Kaupallisissa kortteleihin sijoittuu huomattava määrä kivijalka- ja erikoisliikkeitä sekä runsaita kuntoilun, oleskelun ja tapahtumien paikkoja sisäpihoilla. Matkailijoiden kortteleihin sijoittuu majoittumista, matkailun palveluita ja viihtyisät hotellipihat. Toimistokortteli tarjoaa elinkeinoelämän kannalta tärkeille yrityksille hyvän sijainnin keskustan läheisyydessä. Toimistokortteliin toteutetaan tulevaisuuden monitila- ja etätyöympäristöjä, joissa on mm. virtuaaliteknologian keinoin helppoa työskennellä globaaleissa verkostoissa. Toimitokortteli tarjoaa myös monipuolisia mahdollisuuksia myös opiskelulle, projektityölle ja lyhytaikaiselle etätyöskentelylle esim. matkailijoiden tarpeisiin (workation).

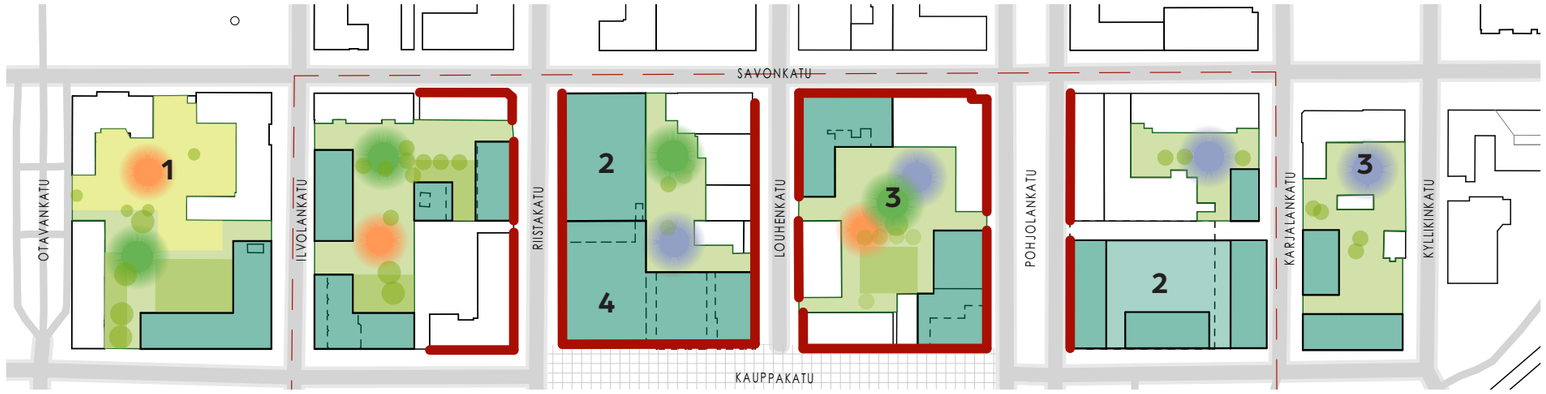

Keskustakortteleiden toiminnallinen konsepti

A. Lapsiperheiden kortteli

B. Kaupallinen kortteli

C. Kaupallinen kortteli

D. Matkailijoiden kortteli

E. Toimistokortteli

F. Matkailijoiden kortteli

1. Koulun piha-alue
ympäröivät koulurakennukset

2. Kortteleiden pysäköintilaitokset
II-IV kerrosta

3. Hotellin piha
julkinen piha, paviljonki

4. Nääteikkuna
mahdollinen elämyskeskuksen sijainti

Korttelipiha ja asuntopiha

Leikki, peli ja kuntoilu

Viihtymisen paikat

Tapahtumat

Uudisrakennus (mahdollinen)

Purettava rakennus

Kivijalkaliike, aktiivinen maantaso

Tilavat ratkaisut perheasunnoissa.
(C) MUUAN, Meri-Rastila, Helsinki

Kuntoilun paikkoja myös aikuisille.
(C) MUUAN, Aninkainen, Turku

Leikkialueet

Lapsiperheiden korttelit

Leikkisä kaupunkiympäristö.
(C) MUUAN, Aninkainen, Turku

Koulun pihojen iltakäyttö.

Viihtyisät hotellipihat.

Ravintolapalvelut.

Laadukkaat hyvinvointipalvelut matkailijoille.

Matkailijoiden korttelit

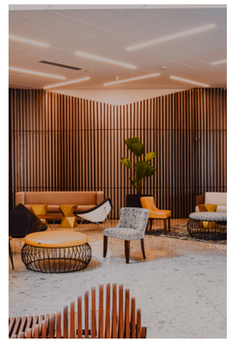

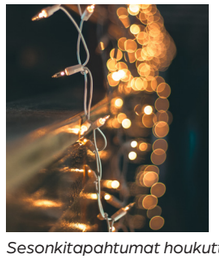

Sesonkitapahtumat houkuttelevat matkailijoita.

Hybridikortteleiden monipuolista sisältöä.
(C) MUUAN, Kangasalan kauppahalli, Kangasala

Paikallisuus näkyy tuotteissa ja palveluissa.
(C) MUUAN, Kangasalan kauppahalli, Kangasala

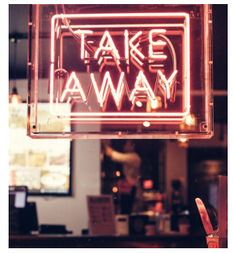

Kaupalliset korttelit

Aktiivinen kivijalka.
(C) MUUAN, Kaleva, Tampere

Terassien aktivoima katuympäristö.

Vuokrattavat etätyö- ja pop up -tilat

Neuvottelu- ja tapaamistiloja.

Toimistokorttelit

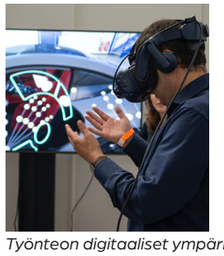

Työnteon digitaaliset ympäristöt.

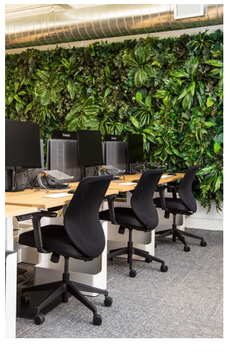

3.6. Keskustan uusi vihreä

Vehreydellä viihtyisyyttä – viipyminen luo elinvoimaa

Viihtyisä kaupunkiympäristö luo mahdollisuuksia monipuolisille tapahtumille ja oleskelulle sekä asukkaille että kävijöille. Laadukas ja vehreä ympäristö kutsuu viihtymään, viipymään ja käyttämään palveluita. Iisalmelaisen luonnon hyödyntäminen luo houkuttelevaa omaleimaisuutta niin asumiseen, liiketoimintaan kuin palveluihinkin. Iisalmen omaleimaisen vihreän identiteetin helmi on ranta-alueiden upeat järvimaisemat ja rannan ja veden monipuoliset ympärivuotiset aktiviteetit. Rantaraitit muodostavat tärkeän ja tunnistettavan virkistysreitin koko keskusta-alueen ympäri.

Iisalmen keskusta kokoaa ympäröivän alueen ihmisiä vehreään ytimeensä. Vehreiden katuyhteyksien risteyskohdassa torilla kaupunkilaisten ja matkustajien vetovoimana toimii Iisalmen Aakion vihreä. Keskustassa vehreys on historiallisesta asemakaavasta lähtien ollut järjestelmällistä ja miltei sotilaallistakin. Nyt tuodaan jotain uutta – villiä ja jännittävää! Rönsyilevät maaseudun kasvilajikkeiden ja koivikoiden kedot luovat moninaisten oleskelupaikkojen ympäristön, jonka joukkoon sijoittuu sadonkorjuun aikaan paikallisten viljelijöiden tuotteita esittelevä ruokatori. Viherympäristöt auttavat myös hulevesien luonnonmukaisessa hallinnassa. *Maaseutu torilla* tarkoittaakin yläsavolaisen kulttuurin, ruokatuotannon, osaamisen ja tapahtumien yhdistymistä Iisalmen keskustassa. Keskustan uuteen vihreään ilmeeseen tuo osansa myös keskustakortteleiden vehreät sisäpihat.

Iisalmen rikas alueellinen kasvisto syötävine satoineen toimii kiinnostavana ja elävänä oppimisympäristönä kaiken ikäisille kaupunkilaisille ja vierailijoille. Digitaalisen ympäristön hyödyntäminen mahdollistaa oppimis- ja elämyskokemusten tuomisen arkipäiväistä siirtymistä elävöittämään. Esimerkiksi AR-sovellusten ja digitaalisten opastaulujen avulla voidaan ohjata lapsia keskustan mielenkiintoisten paikkojen ja luontokohteiden tutkiskeluun oma-aloitteisesti ja hauskasti, esimerkiksi talviset jälkisafarit. Vastaavasti vierailijat voivat aloittaa olutkierroksen torilta tehtävänään kerätä matkan varrella humala ja muut oluen aromiainekset ennen Panimomuseolle saapumistaan.

Keskusta-alueen viheralueiden toiminnallinen konsepti

Aakion toiminnallinen vihreä, *maaseutu torilla*

Keskustakortteleiden vehreät sisäpihat

Rannan toiminnalliset viheralueet, rantayhteys

Vehreä katuyhteys

Kirkkopuisto

Katuvihreää ja taidetta Koivukujalla.
(C) Iisalmen kaupunki

Luonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä
(C) MUUAN, Kemin pohjoinen keskusta, Kemi

Veden läheisyyttä Virrainsillalta.
(C) Iisalmen kaupunki

Hyvä reitistö tuo järven lumon lähemmäs keskustaan.

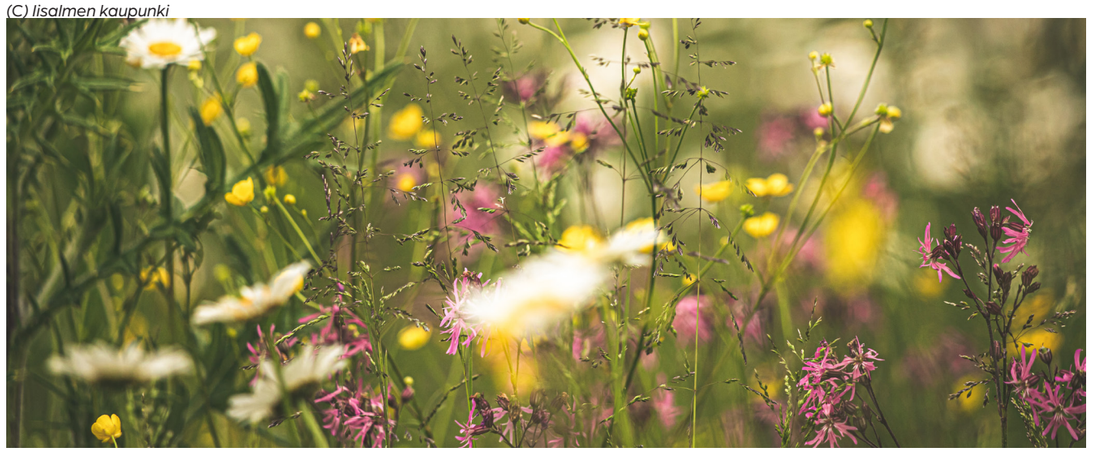

Maaseudun viehätystä keskustassa

Ympärivuotisesti aktiiviset ranta-alueet.

Vehreät pihat kortteleiden sisällä.
(C) MUUAN, Niemenranta, Lahti

3.7. Kaupunginranta

Vetovoimainen virkistyksen ja matkailun keidas

Iisalmen keskusta näyttäytyy vetovoimaisena ja houkuttelevana matkailu- ja asuinympäristönä, jossa on paljon mielenkiintoista tekemistä, nähtävää ja koettavaa. Ympäri vuoden tarjolla olevat virkistysmahdollisuudet luovat monipuolista hyvinvointia. Tärkeänä osana Iisalmen keskusta-alueen elävöittämistä tuleekin huomioida Iisalmen kaupunginrannan ja sataman mahdollisuudet.

Rannan kehittäminen lisää asukkaiden, matkailijoiden ja muiden vierailijoiden luontokokemuksia, mahdollistaa erilaisia elämyksiä ja lisää hyvinvointia. Laadukkailla ja helposti saatavilla luonto-, virkistys- ja kulttuurikokemuksilla lisätään asumisen laatua. Aktiviteettien kautta sosiaaliset kontaktit lisääntyvät ja yhteisöllisyyden kokemukset vahvistuvat. Kokemuksilla on tutkitusti merkittäviä terveysvaikutuksia; kaupunginrannan toiminnallisuuksiin sisältyy niin aktiivisen tekemisen kuin rauhallisen hiljentymisen paikkoja. Rannan eri toiminnot yhdistää toisiinsa virkistyksen aktiivikehä, joka jatkaa nykyisten viheralueiden linjaa. Aktiivikehän varrelle sijoittuu monipuolinen pienpelikenttien, leikkialueiden ja ulkokuntosalien tarjonta kaikenikäisille käyttäjille.

Ranta-alueen houkuttelevuutta parannetaan luomalla rannasta vetovoimainen virkistyksen ja matkailun keidas, jonne pääsee helposti Aakiolta eri kulkutavoin. Uudessa toiminnallisessa konseptissa huomoidaan sekä rannan peruspalveluiden kehittäminen asukkaille että rannan ainutlaatuiset vetovoimatekijät turisteille. Ranta-aluetta tarkastellaan vesiaktiviteettien, tapahtumien ja virkityksen toimintojen kautta.

Rannan vetonaulana toimii Saunamaailma, jossa monipuolinen sauna- ja järviallasvalikoima tarjoaa ikimuistoisen kylpykokemuksen kauniin järvimaiseman äärellä. Samaisesta rakennuksesta voi vuokrata myös ympärivuotisesti ranta- ja vesivälineistöä, kuten kalasturstarvikkeita, sekä noutaa avaimet kelluviin lauttahotelleihin. Kauemmas uimarannasta sijoittuvat ulkojärven aktiviteetit, kuten wakeboard- ja retkiluistelurata.

Satamakadun päätteeksi sijoittuu istuskeluportaat ja koko rannan katseen kiintopisteenä toimiva valotaideteos. Istuskeluportailta voi nauttia ilta-auringosta, ja tapahtumia varten portaiden eteen tuodaan kelluva esiintymislava. Vieressä sijaitsee järviristeilyiden lähtölaituri. Nykyistä sataman ja Olutmestarin aluetta kehitetään oleskelu- ja tapahtumatoiminnan tarpeiden mukaisesti. Satamaa ja Luuniemeä tuodaan tiiviimmin yhteen kehittävällä rantaraitilla tai veden ylittävällä yhteydellä, joka viimeistelee paikallisuuden kokemuksen Olvin tehtaalta ja Panimomuseolta leijailevan maltaisen tuoksun kanssa.

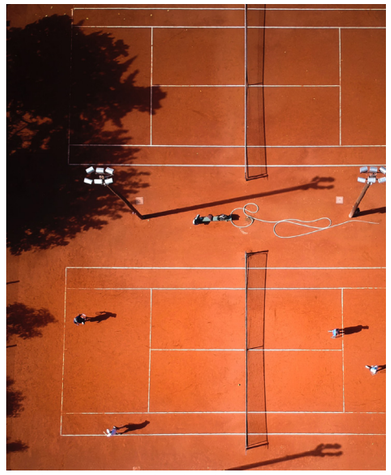

Monipuoliset kuntoilun ja leikin paikat.

Vesiaktiveetteja talvella.

Saunamaailma laajentaa rannan palveluita.
(C) MUUAN, Yyterin yleissuunnitelma, Pori

Laadukkaasti rakennettu ranta-alue tuo toimintaa rantaan.
(C) MUUAN, Niemenranta, Lahti

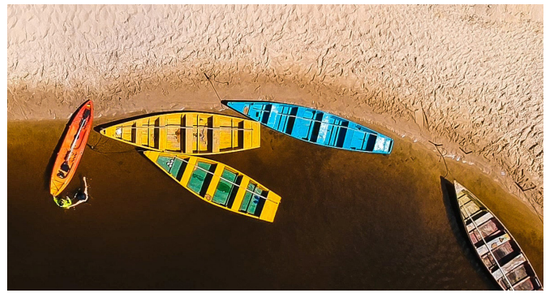

Vuokravälineitä ja rantaelämää.

Valotaide rannan kiintopisteenä.

Veneilyä ja majoittumista veden päällä.
(C) MUUAN, Hartaanselänranta, Oulu.

1. Lauttahotelli
majoitus (vastaanotto saunamaailmassa)
2. Uimalaituri
3. Uimaranta
4. Saunamaailma
rannan vetonaula, järvikylpylä (pienimuotoinen ravintola)
5. Järviristeilyjen lähtölaituri
6. Valotaideteos / Kaupunginrannan "majakka"
7. Ulkojärven vesiaktiviteetit
esim. retkiluistelu, wakeboard, vesihiihto

8. Istuskeluportaat
auringonlaskun katselupaikka, varaus esiintymislautalle
9. Aktiivipuistot
ulkokuntosalien, leikki- ja pelikenttien muodostama aktiivisten puistoaluiden kehä
10. Vesivälinepoukama
vuokraveneet
11. Satama
yksityinen huviveneily

12. Muut kaupalliset rantatoiminnot
(kaupat, kojut, kioskit yms.)
13. Iisalmen Olutmestari Oy
14. Ravintola Kuappi
15. Lautta- tai siltayhteys
(veden aktivointi osaksi panimomuseota)
16. Panimomuseo
17. Haukiniemen vedenottamo
rakennuksen ja/tai tontin kehittäminen matkailu- ja virkistyskäyttöön, esim. majoitus-palvelut tai saunamaailma.

Kaupunginrannan toiminnallinen konsepti

Vesi- ja ranta-aktiviteettien alue
Tapahtumien ja oleskelun alue
Virkistyksen aktiivikehä
Urbaanin liikkumisen teemakatu
Linja-auto-pysäkki
P Pysäköinti

MUUAN SWECO IISALMI

4 Toimintasuunnitelma

Iisalmen keskustan elinvoimaselvitys

4.1 Kehittämistoimenpiteet

TOIMENPIDE	SISÄLTÖ JA TAVOITE	ENSIMMÄINEN ASKEL (VASTUU)	SIDOSRYHMÄT JA RESURSSIT	TÄRKEYS !-!!!	AIKAJÄNNE	KUSTANNUS €-€€€€€
Monipuolisten urbaanin liikkumisen muotojen kokeilu	Yhteistyössä palvelutarjoajien (kaupunkiveneet, kaupunkipyörät, sähköpotkulaudat) tehdyt kokeilut uusien liikkumisen muotojen järjestelyistä ja kiinnostavuudesta käyttäjille.	Palveluntarjoajien kontaktointi (Iisalmen kaupunki)	MaaS-palvelut (kaupunkipyörät, sähköpotkulaudat) Iisalmen kaupunki Asukkaat	!!	2022–2024	€
Katuverkoston ja kaistajärjestelyiden muutosten pilotointi	Katuympäristössä toteuttavat väliaikaiset kokeilut uusista järjestelyistä monipuoliselle urbaanille liikkumiselle, esim. kaistajärjestelyt, eri liikkumisen muodot ja uudet reititykset.	Väliaikaisten järjestelyiden vaiheittainen kokeilu (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki MaaS-palvelut	!	2022–2024	€ €
Kaupunkibrändin jalkauttaminen katuympäristöön	Iisalmelaisen katuympäristön omaleimaisen identiteetin suunnittelu ja ratkaisujen käyttö katujen kehittämisessä, huomioitava esteettömyys. Katuympäristön käyttö kaupunkibrändin ja markkinoinnin välineenä.	Katuympäristön suunnitteluopas & katualueiden kehityssuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Konsultti Iisalmen kaupunki Kivijalkaliikkeet	!!!	2022–2024	€
Katuympäristön aktivointi tapahtumilla ja tekemisellä	Tapahtumien ja pop-up -toiminnan järjestämisen helpottaminen katuympäristössä yhteistyön ja tuen avulla. Kaupungin tukipalvelut, ”terassiasiamies”	Sidosryhmien kontaktointi (Iisalmen kaupunki)	Palveluntarjoajat Iisalmen kaupunki Paikalliset järjestöt Asukkaat	!!!	2022–2024	€
Katualueiden vaiheittainen toteutus	Katualueiden kokonaisuuden suunnittelu ja vaiheittainen tarkentaminen. Katuhankkeiden toteuttaminen	Katualueiden kehityssuunnitelma ja teemakatujen viitesuunnitelmat (Iisalmen kaupunki)	Konsultti Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot	!!!	2024–2028	€ € € €
Joukkoliikenteen uudelleenjärjestelyt	Reitistön ja joukkoliikenteen kehittäminen keskusta-alueella ja ympäristössä. Yhteiskäyttökulkuvälineiden mahdollisuus.	Joukkoliikenteen kehittämissuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Palveluntarjoajat Iisalmen kaupunki	!!	2024–2028	€ €
Ajoneuvopysäköinnin keskittäminen	Keskittäminen vapauttaa maata autojen säilyttämiseltä muulle kiinnostavalle toiminnalle. Mahdollisuutena sitoa muihin kehityshankkeisiin	Pysäköintiselvitys ja tavoitteiden vahvistaminen, hankesuunnitelmat (Iisalmen kaupunki & kehittäjätahot)	Iisalmen kaupunki Kiinteistöjen omistajat Kehittäjätahot	!!!	2024–2030	€ € € €

4.1 Kehittämistoimenpiteet

TOIMENPIDE	SISÄLTÖ JA TAVOITE	ENSIMMÄINEN ASKEL (VASTUU)	SIDOSRYHMÄT JA RESURSSIT	TÄRKEYS !–!!!	AIKAJÄNNE	KUSTANNUS €–€€€€€
Toriympäristön määrätietoinen kehittäminen kaupungin kasvoina	Torialueen ympäristön kehittäminen, iisalmelaisen identiteetin ja omaleimaisuuden hyödyntäminen sisällöissä. Torin kokonaisvaltainen vehreyttäminen, viihtyistäminen ja toiminnallistaminen. Linja-autoaseman tulevaisuuden vaihtoehtojen tutkiminen osana kehitystä.	Sidosryhmien kontaktointi & investointimahdollisuuksista tiedottaminen (Iisalmen kaupunki) Toriympäristön viitesuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. kärkiyritykset ja investorit) Konsultti Palveluntarjoajat Asukkaat Paikalliset järjestöt	!!!	2022–2026	€ € € €
*Nääteikkuna*n hankekehitys ja toteuttaminen	Paikallisuuden esiintuominen hybridirakennuksella (elämyskeskus), jossa yhdistyvät kaupalliset toiminnot, palvelutilat, esittelytilat ja työnteon tilat. Paikallisten yritykset kehittäjäkumppaneina. Mahdollisuutena Keisarinkulman kehittäminen.	Kehittäjäorganisaation määrittely (Iisalmen kaupunki & sidosryhmät) idea- ja konseptisuunnitelma (kehittäjätaho)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. kärkiyritykset ja investorit) Konsultti Palveluntarjoajat	!!!	2022–2026	€ € € € €
Joukkoliikenteen uudelleenjärjestely toriympäristössä (ks. sujuva liikkuminen)	Linja-autoaseman toiminnallinen korvaaminen kadunvarteen sijoitettavilla, kaupunkikuvallisesti merkittävillä katoksilla. Huomioitava osana joukkoliikenteen kehittämistä.	Toriympäristön viitesuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Palveluntarjoajat Iisalmen kaupunki	!!	2024–2028	€ €
Torialueen vapauttaminen pysäköintiä keskittämällä	Asiakas-, asukas- ja liityntäpysäköinnin suunnittelu ja toteuttaminen toriympäristön kehittämisen yhteydessä. Hanke on sidottavissa esim. *Nääteikkunan* kehittämiseen. Torialueen vapauttaminen toiminnalle.	Pysäköintiselvitys ja tavoitteiden vahvistaminen (Iisalmen kaupunki & kehittäjätahot)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot	!!!	2022–2026	€ € € €
Tapahtumatoiminnan vuosikellon kehittäminen pilotoinneilla	Torialueen vuosikellon kehittäminen ympärivuotisilla aktiviteeteilla. Yhteismarkkinointi ja -viestintä yhteistyön mahdollistajana. Tapahtumatarjonnan kokeilu pilotointihankkeilla.	Sidosryhmien kontaktointi (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Palveluntarjoajat Asukkaat Paikalliset järjestöt	!!	2022–2024	€

4.1 Kehittämistoimenpiteet

TOIMENPIDE	SISÄLTÖ JA TAVOITE	ENSIMMÄINEN ASKEL (VASTUU)	SIDOSRYHMÄT JA RESURSSIT	TÄRKEYS !-!!!	AIKAJÄNNE	KUSTANNUS €-€€€€€
Keskustakortteleiden kehittäjatahon määrittely	Keskustakortteleiden kehittämisestä vastaavan kehitysryhmän kokoonpanon määrittely ja kehitystyön aloittaminen.	Sidosryhmien kontaktointi (kommunikointi kehittämissuunnitelmista, investoreiden kartoittaminen, markkinavuoropuhelut) (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. kärkiyritykset, investorit, Teollisuuskylä) Palveluntarjoajat Kiinteistöjen omistajat Maanomistajat	!!!	2022–2024	€
Keskustakortteleiden suunnittelu ja korttelikohtainen toteutus	Keskustakortteleiden keskitetty yleissuunnittelu. Suunnitelmien pohjalta määritetään yhteistyö- ja rasitesopimukset. Korttelikohtaiset tarkemmat suunnitelmat ja toteutus.	Keskustakortteleiden viitesuunnitelma (kehittäjätaho)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. kärkiyritykset, investorit, Teollisuuskylä) Palveluntarjoajat Kiinteistöjen omistajat Maanomistajat	!!!	2024–2028	€ € € € €
Asumisen houkuttelu keskustaan uusien asukasprofiilien avulla	Eri asukasprofiilien (lapsiperheet, opiskelijat ja seniorit) tarpeiden hyödyntäminen asumisessa ja asumisen palveluissa. Asuinrakentamisen toteuttaminen korttelikohtaisesti. Sisäpihat tärkeässä roolissa.	Sidosryhmien kontaktointi (Iisalmen kaupunki) Asumisen houkuttelevuuden selvitys (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätaho Palveluntarjoajat Kiinteistöjen omistajat Maanomistajat Asuntojen omistajat	!!!	2024–2028	€ € € € €
Kaupallisten toimintojen ja tilojen kehittäminen	Kaupallisten palveluiden, yritysten ja julkisten palveluiden sovittaminen esim. kauppakeskusmaiseen hybridirakennukseen. Keskustakortteleiden yhteistyömahdollisuudet.	Kaupallisen potentiaalin selvitys (Iisalmen kaupunki) Sidosryhmien kontaktointi (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot Palveluntarjoajat Kiinteistöjen omistajat	!!!	2022–2028	€ € €
Työn tekemisen tilojen kehittäminen	Työpaikkojen tuominen keskustaan (esim. toimistot, julkiset ja yksityiset palvelut). Sidottavissa muihin toriympäristön ja keskustakortteleiden kehityshankkeisiin.	Sidosryhmien kontaktointi (kehittäjätaho)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot Palveluntarjoajat Kiinteistöjen omistajat	!!	2037	€ € €
Matkailijapalveluiden kehittäminen	Erilaisten vierailijapolkujen profiilien tunnistaminen ja tuotteistaminen. Matkailun keskitetty kehittäminen osana kaupunkibrändiä ja iisalmelasta identiteettiä.	Palveluntarjoajien kontaktointi (Iisalmen kaupunki) Matkailuselvitys ja konseptisuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. kärkiyritykset) Palveluntarjoajat	!	2022–2024	€ €

KESKUSTAN UUSI VIHREÄ

4.1 Kehittämistoimenpiteet

TOIMENPIDE	SISÄLTÖ JA TAVOITE	ENSIMMÄINEN ASKEL (VASTUU)	SIDOSRYHMÄT JA RESURSSIT	TÄRKEYS !–!!!!	AIKAJÄNNE	KUSTANNUS €–€€€€€
Iisalmen vihreän identiteetin luominen	Iisalmelaisen omaleimaisen vihreän identiteetin tunnistaminen ja luominen, huomioitava osana kaupunkibrändiä. Identiteetin hyödyntäminen tarkemmissa hankkeissa.	Iisalmen vihreä –ideasuunnitelma (Iisalmen kaupunki) Viherrakentamisopas ja viherалueiden laatuluokitus (Iisalmen kaupunki)	Konsultti Iisalmen kaupunki	!!!	2022–2024	€
Katualueiden vehreyttäminen	Katualueen viihtyisyyden, toiminnallisuuden ja omaleimaisuuden kehittäminen (vrt. sujuva liikenne). Vaiheittainen toteutus.	Katuympäristön suunnitteluopas (ulkokalusteet, viherrakentaminen) (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (esim. kärkiyritykset)	!!!	2024–2028	€ € € €
Rantareitistön ja sen toiminnallisuuden kehittäminen	Rantareitistön sitominen osaksi muuta kaupunkivihreää, rannan virkistysmahdollisuuksien monipuolinen tarjonta (aktiviteetit ja hiljentyminen) Yhtenäisen rantabulevardin kehittäminen.	Palveluntarjoajien kontaktointi (Iisalmen kaupunki) Idea- ja kehityssuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Palveluntarjoajat Kehittäjätahot (esim. kärkiyritykset)	!!!	2022–2026	€ €
Viheralueiden hoidon kehittäminen	Istutusten ja nurmikkojen säännöllinen ja huolellinen hoito. Rantapusikkojen siistiminen.	Viheralueiden laatuluokitus ja hoitosuunnitelma (ajantasaistaminen) (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kiinteistönomistajat	!	2022–2024	€
Torin vehreyttäminen	Torin virkistystoiminnan lisääminen, oleskelun paikat. Omintakeisen, maaseutua korostavan katuvihreän käyttä identiteetin rakentajana. Huomioitavana osana toriympäristön kehittämistä.	Torijärjestelyiden idea- ja konseptisuunnitelma (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (esim. kärkiyritykset) Palveluntarjoajat	!!!	2022–2026	€ € €

4.1 Kehittämistoimenpiteet

TOIMENPIDE	SISÄLTÖ JA TAVOITE	ENSIMMÄINEN ASKEL (VASTUU)	SIDOSRYHMÄT JA RESURSSIT	TÄRKEYS !-!!!	AIKAJÄNNE	KUSTANNUS €-€€€€€
Kaupunginrannan kehittämissuunnitelmat	Kehittämisaikeista viestitään ja kartoitetaan mahdollisia yhteistyötahoja osallistumaan myös ideointiin. Rannan toiminnallinen konsepti ja suunnittelma toteutetaan yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa.	Sidosryhmien kontaktointi, markkinavuoropuhelut ideointikärjellä (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. investorit) Palveluntarjoajat (erit. matkailu) Asukkaat Paikalliset järjestöt	!!!	2022-2024	€
Saunamaailman toteuttaminen	Matkailun kärkihanke, joka luo vetovoimaa koko Iisalmeen ja laajentaa keskustan palvelutarjontaa.	idea- ja konseptisuunnitelma (Iisalmen kaupunki & kehittäjätaho)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. investorit) Palveluntarjoajat (erit. matkailu)	!!!	2024-2026	€ € € €
Ympärivuotisen aktiviteettitarjonnan laajentaminen ja pilotointi	Rannan aktiviteettitarjonnan kehittäminen (pienet toiminnot, pop up -toiminnot, välinevuokraus). Ympärivuotisuuden korostaminen ja vesielementtien hyötykäyttö, esim. risteilyt. Toimintoja pilotoidaan ennen suuria investoiteja.	Palveluntarjoajien kontaktointi (Iisalmen kaupunki)	Iisalmen kaupunki Palveluntarjoajat (erit. matkailu) Asukkaat Paikalliset järjestöt	!!!	2022-2024	€ €
Haukiniemen vedenottamon hyödyntäminen	Rakennuksen tulevaisuuden kartoittaminen (purku, uusiokäyttö, uudisrakennus) osana matkailua ja virkistystä, ”Sataman majakka”. Huomioitavana osana kaupungin-rannan kehittämisen suunnittelua.	Selvitys rakennuksen uusiokäytöstä (Iisalmen kaupunki & kehittäjätaho)	Iisalmen kaupunki Kehittäjätahot (mm. investorit) Palveluntarjoajat (erit. matkailu)	!	2026-2030	€ € €